

Verksamhetsplan 2006

ENSKEDE-ÅRSTA STADSDELSNÄMND

Innehållsförteckning

VERKSAMHETSPLAN OCH BUDGET 2006	1
FÖRVALTNINGSCHEFEN HAR ORDET	2
KOMMUNFULLMÄKTIGES MÅL	3
ENSKEDE-ÅRSTA STADSDELSNÄMND	4
ORGANISATION	6
FÖRBÄTTRA VÄLFÄRDEN OCH DE KOMMUNALA VERKSAMHETERNA	8
BARN OCH UNGDOM	14
VUXNA OCH ÄLDRE	30
MEDARBETARNA	42
BYGGA BOSTÄDER OCH UTVECKLA STOCKHOLM	47
GÖRA STOCKHOLM TILL EN EKOLOGISKT HÅLLBAR STORSTAD	56
BRYTA SEGREGATIONEN OCH FÖRDJUPA DEMOKRATIN	58
TA ANSVAR FÖR EKONOMIN	65
BILAGOR	82

Till
Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Verksamhetsplan och budget 2006

Förslag till beslut

1. Föreslagna skolor och förskolor godkänns som resultatenheter.
2. Omslutningsförändringar om 194,9 miljoner kronor godkänns och anmäls till kommunstyrelsen.
3. Medel för rörliga team om 1,4 miljoner kronor söks hos kommunstyrelsen.
4. Verksamhetsplan och budget för år 2006 godkänns.
5. Verksamhetsplan och budget för år 2006 lämnas till kommunstyrelsen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Leif Fransson
Chef ekonomi- och stadsmiljöavdelningen

Ingrid Friberg
Chef hemtjänst och utföraravdelningen
funktionshindrade

Kristina Goldring
Chef beställaravdelningen äldre och
funktionshindrade

Katharina Norström
Chef avdelningen förskola-skola

Lena Rabe
Chef personal- och serviceavdelningen

Lena Rosdahl
Chef utföraravdelningen äldre,
särskilda boendeformer

Bengt Stenström
Chef socialtjänstavdelningen

Ärendets beredning

Förslag till verksamhetsplan och budget för år 2006 har utarbetats av administrativa avdelningen i samarbete med övriga avdelningar.

Förslaget till verksamhetsplan MBL-behandlas 2005-11-29 och 2005-12-06. Handikapprådet behandlar förslaget vid sitt sammanträde 2005-12-08, pensionärsrådet 2005-12-09, förskole- och skolrådet 2005-11-30 samt ungdomsrådet 2005-12-12.

Förvaltningschefen har ordet

Inför det nya året är det glädjande att konstatera att ekonomin är i balans. Verksamhetsplanen 2006 präglas av ett tydligt fokus på barn och ungdomar. Förskolor, skolbarnsomsorg, skolor, fritidsverksamhet för barn och ungdomar samt äldreomsorg har fått ökade anslag.

Arbetet med att minska antalet barn i barngrupperna fortsätter. Under året ska 3-6 paviljonger tas i bruk och avdelningar med uteverksamhet öppnas. En satsning görs på att stimulera barnens språkutveckling samt utveckla nya arbetssätt om matematik i vardagen. Under året införs även det ämnesövergripande temat Livskunskap samt genuspedagogik i förskolorna.

Inom skolan fortsätter det pedagogiska utvecklingsarbetet med inriktning på språk och matematik. Särskilda satsningar görs på det förebyggande hälsoarbetet. Alla våra skolor startar fritidsklubbar senast till höstterminen. En mötesplats öppnas för ungdomar i Stureby, vilket innebär att alla områden i stadsdelen har en öppen verksamhet för ungdomar.

Under året avvecklas Dalens sjukhem. Två nya moderna äldreboenden med totalt 65 lägenheter skapas istället i Stureby. En särskild satsning görs på kulturaktiviteter för att skapa glädje, trivsel och ökad livskvalitet för de äldre. Stödet till de anhöriga vidareutvecklas genom anhängcirklar och avlastning.

Flera av förvaltningens projekt, som finansieras av kompetensfonden, är mycket framgångsrika och permanentas under året. Ungdomsprojekten FRAM och arbete.nu är några exempel på verksamheter som drivs vidare. Inom projektet Språnget kommer idéer och synpunkter att fångas upp och användas i äldreomsorgens fortsatta utvecklingsarbete.

Stadsdelsområdet ska vara rent och snyggt. Städfrekvensen ska öka, klottret tas bort snabbare och brukaravtal med medborgare uppmuntras. Det brottsförebyggande arbetet intensifieras också genom att organisera föräldravandringar samt riktade insatser till ungdomar i riskzonen. Från årsskiftet får stadsdelsnämnden även ansvar för investeringar i park- och grönområden samt fritids- och friluftslivet.

Arbetet med att förbättra medarbetarnas hälsa och öka frisknärvaron fortsätter. Fokus läggs på att öka intresset och kunskaperna i kost, motion och andra livsstilsfrågor. Medarbetarnas delaktighet stärks genom att utveckla arbetsplatsträffarna, arbetsmiljöarbetet och utvecklingssamtalen.

Ulla Thorslund
Stadsdelsdirektör

Kommunfullmäktiges mål

Kommunfullmäktiges fem övergripande inriktningsmål för ökad rättvisa, förbättrad välfärd och en ekologiskt hållbar utveckling ligger fast. Inriktningsmålen har förtydligats med följande:

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

- Barns och ungdomars villkor i Stockholm ska förbättras utifrån en helhetssyn på deras vardag och möjligheten att påverka denna.
- Staden ska ha en bra omsorg, vård och service för äldre, funktionshindrade och de mest utsatta som bygger på delaktighet, inflytande och respekt för den enskilda individen oavsett var i staden man bor.
- Kompetensförsörjningen ska säkras och goda möjligheter till kompetensutveckling erbjudas medarbetarna.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

- Nya bostäder som alla kan efterfråga ska byggas.
- Staden ska verka för en väl fungerande arbetsmarknad, goda förutsättningar för näringslivet, utveckling av trafiksystemen samt att regionens betydelse stärks.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

- För att Stockholm ska vara en långsiktigt hållbar storstad måste ett medvetet miljötankande genomsyra stadens alla verksamheter.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

- Skapa förutsättningar för ökad hållbar tillväxt och ekonomisk utveckling i hela staden genom insatser i ytterstaden som rör boende och bostadsförsörjning, nya arbetsplatser och goda näringsvillkor samt fysisk och elektronisk infrastruktur.
- Minska skillnaderna mellan olika delar av staden när det gäller samsättnings- och utbildningsnivåer, hälsa, trygghet och trivsel samt tillgång till service, kultur och fritidsaktiviteter.
- Metoder ska utvecklas inom stadens alla verksamheter i syfte att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer.

Ta ansvar för ekonomin

- Staden ska ta ett aktivt ansvar för ekonomin genom höga krav på budgethållning, en effektiv användning av resurserna samt en i övrigt god ekonomisk hushållning.
- Nämnder och styrelser ska bedriva ett aktivt utvecklingsarbete med fokus på sina kärnverksamheter.

I särskild bilaga redovisas även ska-kraven i kommunfullmäktiges budget, se bilaga 2.

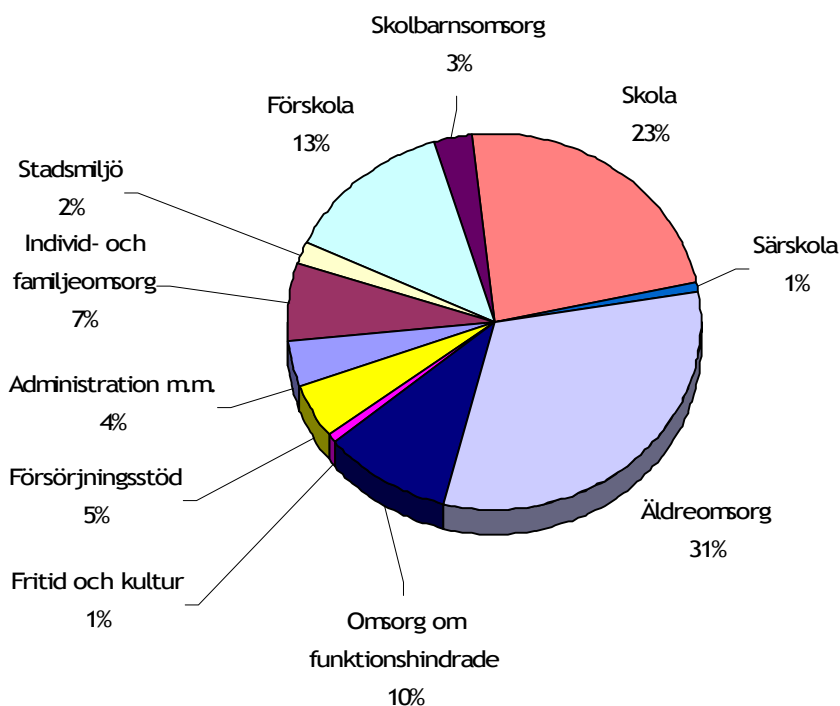
Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd har det politiska ansvaret för en stor del av den kommunala servicen i Dalen, Enskede Gård, Enskedefältet, Gamla Enskede, Johanneshov, Stureby, Årsta och Östberga.

Nämnden ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, utbildning, skolbarnsomsorg, kultur och fritid, äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, individ- och familjeomsorg med socialpsykiatri, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder, flyktingmottagande, lokala näringslivsfrågor, enklare bygglov och markupplåtelser, stadsmiljöverksamhet med Agenda 21 samt konsumentvägledning. Nämnden ansvarar även för viss uppföljning och tillsyn av enskilt driven verksamhet.

Från och med 1 januari ansvarar stadsdelsnämnderna även för investeringar i park- och grönområden samt för fritids- och friluftslivet. Ansvaret för Årstafältet, som är en kommuncentral park, förs över till trafiknämnden medan stadsdelsnämnderna får ansvaret för vinter- och barmarksrenhållning av trafiklederna.

Verksamhetens nettobudget omfattar totalt cirka 1,3 miljarder kronor och fördelar sig på följande sätt mellan verksamhetsområdena:

Budget och mål

Stadsdelsnämnden beslutar om budget och inriktningsmål för verksamhetsområdena. Nämndens inriktningsmål tas fram utifrån kommunfullmäktiges övergripande mål, prioriterade inriktningar och ska-krav. Målen ska vara uppföljningsbara och gälla för ett år.

Utifrån nämndens inriktningsmål arbetar varje verksamhet fram uppföljningsbara åtaganden samt arbetssätt utifrån varje åtagande.

Ledamöter och sammanträden

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd har 13 ledamöter och 13 ersättare som har utsetts av kommunfullmäktige. De flesta av nämndens sammanträden är öppna för allmänheten och inleds med en frågestund med olika teman.

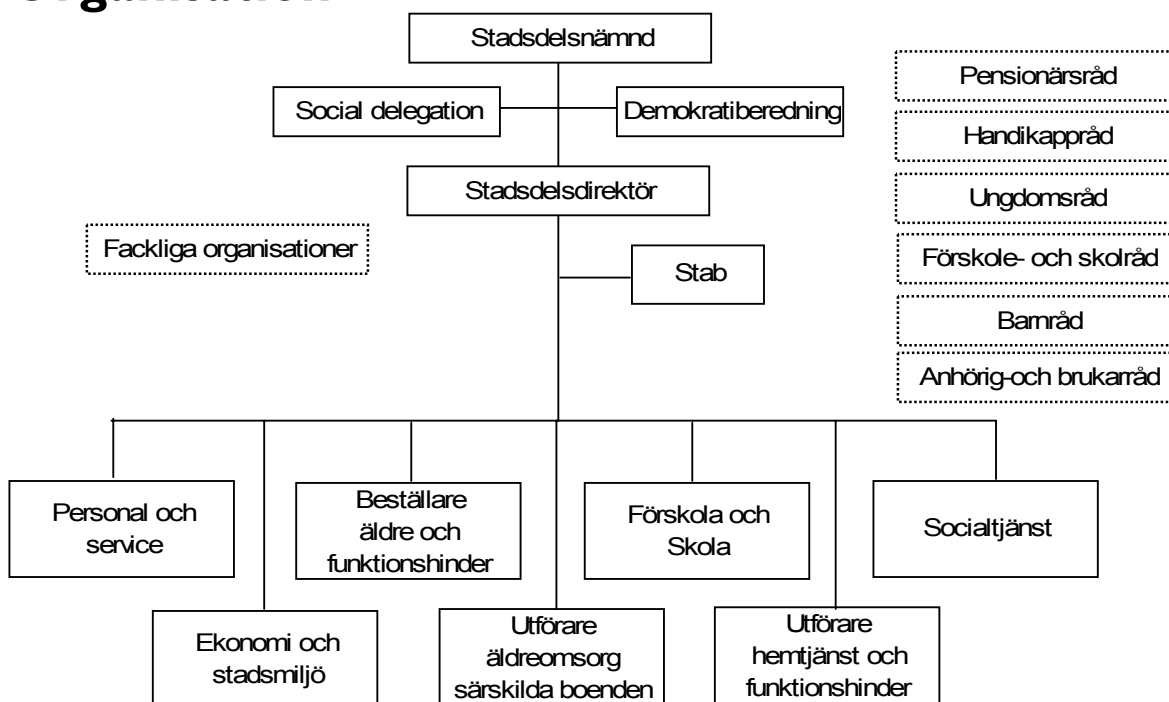
Social delegation

Nämndens sociala delegation beslutar i ärenden som rör myndighetsutövning i enskilda ärenden. Delegationen har sju ledamöter och fyra ersättare.

Lokal demokratiberedning

Nämndens lokala demokratiberedning har som främsta uppgift att utveckla nya arbetsformer för att öka den lokala demokratin. Varje parti har en ledamot och en ersättare i beredningen.

Organisation

Stadsdelsförvaltningen

Förvaltningen ansvarar för att driva verksamheten i stadsdelsområdet enligt nämndens budget och verksamhetsplan samt lagar och avtal som gäller för verksamheten.

Förvaltningen leds av stadsdelsdirektören som har ett odelat ansvar inför stadsdelsnämnden. Stadsdelsdirektören och avdelningscheferna är förvaltningsledningen och har som huvuduppgift att arbeta övergripande och strategiskt. Avdelningscheferna har det operativa ansvaret inom sina avdelningar men har också ett tydligt ansvar för helheten.

Inom verksamheterna finns cirka 2 400 tillsvidareanställda medarbetare och 33 verksamhetschefer. De flesta medarbetare är verksamma inom äldreomsorg, förskola och skola.

Integrerat ledningssystem

Nämnden arbetar med stadens integrerade ledningssystem sedan flera år. Förvaltningsledningen för regelbundet en dialog om mål, måluppfyllelse och verksamhetsutveckling med enheterna.

Alla enheter har stadens kvalitetssystem som grund för sin verksamhetsplan. Nämnden fastställer mål till enheterna utifrån kommunfullmäktiges inriktningsmål. Enheternas uppdrag är att skriva en verksamhetsplan utifrån nämndens mål, utforma åtaganden, beskriva arbetssätt samt metoder för att följa upp åtagandena med tidpunkt och ansvarig. Förutom målen för

respektive verksamhetsområde, ska enheterna även ta hänsyn till de gemensamma målen kring brukarinflytande, miljö, barnkonventionen, jämställdhet och mångfald, integration samt tillgänglighet.

Förvaltningen har under åren provat olika former av dialogmöten med enheterna. Under året hålls två möten på respektive enhet. Enheterna representeras av enhetschef och arbetsplatsombud och mötena hålls i enhetens lokaler. Stadsdelsdirektören håller i ett av dialogmötena på alla enheter. Övriga möten delar avdelningscheferna upp sinsemellan utifrån målet att besöka varandras verksamheter. Även personal- och ekonomichef besöker en del enheter. Efter varje avslutad omgång ger förvaltningsledningen en övergripande skriftlig återkoppling på vad de har sett och vilka områden som man bedömer måste analyseras mer, åtgärdas med mera.

Årets ambition med dialogmötena är att följa upp enheternas resultat, både ekonomiskt och verksamhetsmässigt, samt särskilt granska hur de arbetar med frågor kring inflytande och delaktighet, frisknärvaro samt barnkonventionen.

Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna

Stadsdelsnämndens verksamheter styrs främst av kommunfullmäktiges inriktningsmål Förbättra välfärden och de kommunala verksamheterna.

Kommunfullmäktige har förtydligat inriktningsmålet med prioriterade inriktningar för barn och unga, äldre, personer med funktionshinder och de mest utsatta samt medarbetarna.

Brukarinflytandet ska stärkas inom alla verksamhetsområden. Alla verksamheter berörs också av stadens handlingsprogram för barnkonventionen, handikappolitiska program, miljöprogram samt arbetet mot kvinnovåld. Arbetet med dessa fem mål beskrivs därför inledningsvis under detta avsnitt.

Brukarinflytande

Stadsdelsnämndens mål

- Alla verksamhetsområden har åtaganden om brukarinflytande.
Uppföljning: Varje verksamhet följer upp målet genom exempelvis enkäter till brukare och anhöriga samt självvärdering. Förvaltningen följer upp verksamheternas måluppfyllelse vid dialogmöten samt i tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Kvalitet och brukarinflytande ska stå i förgrunden för stadens omsorg. Brukarinflytandet ska stärkas i alla förvaltningar. Förvaltningen arbetar därför under året aktivt med att vidareutveckla nya samarbetsformer med brukarna.

Informationsmaterial om de lokala rådens arbete tas fram under året, i samråd med förvaltningens informatör.

Barn och ungdom

Barn i förskolan erbjuds minst ett utvecklingssamtal per termin. Former och struktur för samtalet ska vara väl kända för föräldrarna. Föräldrarna bjuds in till föräldramöten minst en gång per termin för att ge möjlighet till dialog om förskolans planering och innehåll. Alla förskoleområden i stadsdelen har också lokala förskoleråd, där föräldrarna är delaktiga och har inflytande i övergripande verksamhetsfrågor.

Barnrådet startade hösten 2005 med barn i åldern 5-11 år från förskoleområde Enskede Gård och Enskedefältets skola. Det första mötet var mycket

positivt och under hösten startas därför barnråd i alla förskole- och skolområden.

Skolorna har olika kanaler för elev- och föräldrainflytande, som exempelvis elevråd, matråd och skolråd. Nya former av samverkansmöjligheter prövas, till exempel pratstuga (ett forum för samtal, stöd och en "ventil" för elever), frukostmöten med rektor och föräldrar samt att skolledningen oftare deltar vid elevrådsmöten med de äldre eleverna. Skolorna vidareutvecklar arbetet med att förtydliga och utveckla de individuella utvecklingsplanerna.

Förskole- och skolrådet består av föräldrarepresentanter från skolor och förskolor. Under året arbetar rådet vidare med att sprida information och inhämta synpunkter från föräldrar i förskolor och skolor.

Ungdomsrådet kommer under hösten informera alla elever i skolår 8 om rådet och för att värva nya medlemmar. Rådet fortsätter att utveckla en tydligare förankring till ungdomar och fritidsgårdar. Ett närmare samarbete planeras också med Sveriges ungdomsråd, som är den nationella nätverksorganisationen för lokala inflytandeforum. Ungdomsrådet kommer att genomföra en "Ungdomens dag" i samarbete med skolorna. Under dagen planeras bland annat en hearing med politiker, workshops och musikuppträdanden.

Socialtjänst

Socialtjänsten arbetar med att öka den enskildes engagemang, inflytande och delaktighet i det dagliga arbetet och i olika projekt. Arbetsmetoden "Signs of safety" används vid ungdomsutredningar och bygger på att familjen och den unge deltar aktivt. När det gäller insatser för vuxna finns utvärderings- och dokumentationsmodellen ASI (Addiction Severity Index), där det i arbetssättet ingår att den enskilde själv skattar vad han eller hon behöver för hjälp. På den nya beroendemottagningen, som startas i januari, kommer dokumentationsmodellen ASI att vara utgångspunkten i arbetet. Inom socialpsykiatri eftersträvas dialog och samverkan med brukare och brukarorganisationer.

Äldre och funktionshindrade

Inom de särskilda boendeformerna finns anhörig- och förtroenderåd, kostråd och aktivitetsråd. Anhörig- och förtroenderåden vidareutvecklas under året genom att arbeta i mindre grupper avdelningsvis, vilket skapar bättre förutsättningar för dialog och delaktighet. Kostråden ska arbeta med att utveckla måltidsmiljön och inom hemtjänsten undersöks andra kostalternativ. Aktivitetsråden inom särskilda boenden fortsätter att utveckla program för vardagsaktiviteter. Syftet är att skapa glädje, trivsel och ökad livskvalitet för de boende.

Inom äldreomsorgen arbetar utförarenheterna med att utveckla arbetsplan och omvårdnadsplan enligt socialtjänstlagen och hälso- och sjukvårdslagen. Kontaktpersonen eller den omvårdnadsansvariga sjuksköterskan upprättar planen tillsammans med brukaren och anhörig. Alla äldre ska ha en särskilt utsedd kontaktman, vars uppgift är att skapa förutsättningar för att den boende kan leva ett så gott vardagsliv som möjligt.

Pensionärsrådet är ett rådgivande organ mellan företrädare för pensionärsorganisationer och nämnd och förvaltning i allmänna frågor, som rör äldres levnadsförhållanden. Rådet ska ta initiativ till förbättringar för äldre och följa landstingets verksamhet i Enskede-Årsta. Rådet ska vidare ges möjlighet att delta i utredningar och arbetsgrupper som rör äldrefrågor.

Inom omsorgen om funktionshindrade arbetar utförarenheterna med att utveckla arbetsplanen enligt socialtjänstlagen. Kontaktpersonen utformar en plan tillsammans med brukare och anhörig. Inom gruppboendena sker brukarinflytandet främst genom systemet ”Min konferens”. Det är uppföljningsmöten med fokus på insatser, måluppfyllelse och diskussion om nya mål utifrån den boendes behov och önskemål. Den boende bestämmer själv vem från personalen som deltar och vem som ska representera arbetsverksamhet, habilitering, vårdcentral med mera.

Ett anhörig- och brukarråd inrättades år 2005. Rådet ska ta tillvara brukarens och anhörigas intressen när det gäller nämndens tillämpning av socialtjänstlagen (SoL) och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Rådet följer upp konsekvenser av biståndsbeslut inom beställaravdelningen och ger förslag till förbättringar och förändringar.

Handikapprådet är ett rådgivande organ i frågor som rör funktionshindrade och som tar initiativ till förbättringar för personer med funktionshinder i alla åldrar. Rådet sammanträder minst sex gånger under året. Rådet ska träffa hela nämnden minst en gång per år och presidiet ytterligare minst en gång per år. Under året genomförs en utbildning tillsammans med handikappråden i Farsta och Skarpnäck. Utbildningen behandlar rådets roll, kunskap om funktionshinder, hur rådet ska kunna representera alla och hur man förmedlar ett budskap.

Barnkonventionen

Stadsdelsnämndens mål

- Barnkonventionens fyra grundläggande principer ska beaktas i all verksamhet - förbud mot diskriminering, barnets bästa i främsta rummet, rätten till liv och utveckling samt rätten att få komma till tals.

Uppföljning: Varje verksamhet följer upp målet inom ramen för den övriga uppföljningen av åtagandena. Uppföljningsmetoder är

exempelvis granskning av tjänsteutlåtanden och styrdokument samt självvärdering. Förvaltningen följer upp verksamheternas måluppfyllelse vid dialogmöten samt i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Utveckling och förändring

Förvaltningen har tagit fram en särskild åtgärdsplan för arbetet med barnkonventionen, utifrån stadens handlingsprogram ”En god stad för barnet”.

Förvaltningen fortsätter arbetet för att se hur inflytande och lyhördhet för barns åsikter kan förbättras samt hur information till barn kan göras mer lättillgänglig.

Inom förskola och skola ska alla beslut som rör barn och ungdomar belysas ur ett barnperspektiv och om så är möjligt kommuniceras med berörda barn och ungdomar. Frågorna kan röra studier, arbetsmiljö, närmiljö, aktiviteter och möjliga stödinsatser.

Inom individ- och familjeomsorg vägs barnperspektivet in i alla avgöranden som påverkar barn. I alla utredningar redovisas och dokumenteras barnens inställning till de föreslagna insatserna. Inom ekonomiskt bistånd ställs alltid frågor om det finns barn i familjen och konsekvenserna för barnen vägs in och dokumenteras när beslut fattas.

Inom omsorgen om funktionshindrade ingår i det dagliga arbetet att uppmärksamma barns behov när funktionshindrade vuxna eller vuxna med funktionshindrade barn ansöker om insatser. Vid ärendegenomgång ställs alltid frågor om barnets situation och konsekvenser för barnen vägs in i beslutet.

Barnkonventionen ger barnen rätt att ha inflytande i beslut om närmiljön. Under året ska kunskap och rutiner utvecklas för hur barnens synpunkter ska tas tillvara i samhällsplaneringen och i frågor som rör drift och underhåll av den fysiska miljön.

Handikappolitiskt program

Stadsdelsnämndens mål

- Hänsyn ska tas till det handikappolitiska programmet i det dagliga arbetet, vid planering och vid beslut som tas i verksamheten.

Uppföljning: Varje verksamhet följer upp målet genom granskning av tjänsteutlåtanden. Förvaltningen följer upp verksamheternas måluppfyllelse vid dialogmöten samt i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Utveckling och förändring

Under året ska förvaltningen arbeta aktivt med att vidareutveckla bemötande och information till olika målgrupper samt inleda ett arbete med att göra beslut som rör enskilda mer lättförståeliga.

För att öka medvetenheten och kunskapen om bemötandefrågor och tillgänglighet kommer en halv informations- och utbildningsdag att anordnas för förvaltningens chefer och biståndshandläggare.

Tillgängligheten för barn och vuxna med funktionshinder bevakas i stadsdelsnämndens yttranden över nya planer och i övriga frågor som rör stadsmiljön. En grundförutsättning vid planeringen av verksamhetslokaler är att de ska vara fullt tillgängliga.

En arbetsgrupp med representanter från alla verksamhetsområden bildas för att utveckla arbetet med det handikappolitiska programmet.

Kvinnofrid

Stadsdelsnämndens mål

- Enheterna ska arbeta enligt arbetsplanen för kvinnofrid.
Uppföljning: Förvaltningen följer upp verksamheternas måluppfyllelse vid dialogmöten samt i tertiärrapporter och verksamhetsberättelse.

Utveckling och förändring

En arbetsplan för kvinnofrid utarbetades år 2005. Under året erbjuds medarbetare inom alla verksamhetsområden utbildning kring dessa frågor. Rutiner och metoder tas fram och förankras i ordinarie verksamhet. Insatserna fokuseras både på behandlingsarbete och förvaltningens ansvar som arbetsgivare. Ungdomsmottagningen erbjuder öppenvårdsinsatser, som vänder sig speciellt till flickor, samt gruppverksamhet.

För att öka kunskapen om kvinnofrid sprids en informationsbroschyr inom förvaltningen samt till externa samarbetspartners, som exempelvis vårdcentraler och barnavårdscentraler.

Miljöprogram

Stadsdelsnämndens mål

- Hänsyn ska tas till miljöprogrammet i det dagliga arbetet, vid planering och vid beslut som ska tas i verksamheten.
Uppföljning: Antalet miljöombud och chefer som deltagit i utbildningen och studiebesök för att öka kunskapen om miljöprogrammets mål redovisas i verksamhetsberättelsen. Antalet tjänsteutlåtan-

den som beaktat miljöprogrammet redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Alla förvaltningens bilar ska vara miljöbilar.

Uppföljning: Antalet bilar redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Förvaltningen har utarbetat handledningar som är anpassade för varje verksamhetsområde med relevanta mål, delmål och nyckeltal samt råd om hur dessa nås. Medborgare får information om miljöprogrammet inom ramen för Agenda 21-arbetet.

Insamling av källsorterat material och farligt avfall från kontor och mindre enheter inom förvaltningen fortsätter med hjälp av "Dalengruppen" vid förvaltningens dagliga verksamhet.

Energispartips för rutiner, användning av elapparater, vädring, förbrukning av vatten med mera erbjuds alla enheter. I ett särskilt projekt analyseras Sturebyskolans höga förbrukning av energi inom ramen för den så kallade Miljömiljarden. Erfarenheter från projektet används i förvaltningens övriga skolor.

Utbildningar om ekologiska livsmedel anordnas för att öka kunskapen och underlätta inköpen. Nio hushåll i Enskede-Årsta deltar i miljöförvaltningens projekt "Konsumera smartare och minska växthuseffekten".

I alla upphandlingar, där så är möjligt, ställs miljökrav i form av ska-krav. Anbudslämnaren verifierar här att kraven uppfylls vid anbudslämnandet och under hela kontraktstiden. Miljökrav ställs både på tjänstens utförande och produktens kvalitet, tillverkning och transporter.

Miljöbil väljs när det är möjligt. Förvaltningen införskaffar enbart miljöbilar och användarna uppmanas att tanka med biogas eller etanol (elhybridbilar med bensin).

Barn och ungdom

Förskoleverksamhet

Stadsdelsnämndens mål

- Barnomsorgsgarantin ska uppfyllas.
- Barngrupperna ska minska med två barn under perioden 2003-2006 med bibehållen bemanning.
Uppföljning: Målen följs upp i månads- och tertialrapporter och verksamhetsberättelsen.
- Andelen ekologiska livsmedel ska öka jämfört med år 2004.
Uppföljning: Enheterna redovisar i verksamhetsberättelsen.
- Barnens språkutveckling och kommunikativa förmåga ska särskilt uppmärksammas.
- Barnens fysiska och psykiska hälsa ska främjas.
- Ute- och innemiljön ska utformas så att barnens utveckling stimuleras.
- Barnens utveckling och lärande ska dokumenteras och kommuniceras.
- Barnens matematiska tänkande ska stärkas.
- Genusperspektivet ska genomsyra värdegrundsarbetet.
Uppföljning: Enheterna följer upp detta genom barnobservationer och föräldrasamtal och redovisar i verksamhetsberättelsen.
- Samarbetet vid övergången från förskola till skola ska vidareutvecklas.
Uppföljning: Planen för övergång mellan förskola och skola revideras varje år i dialog mellan chefer, medarbetare och föräldrar.
- Barnen och föräldrarna ska erbjudas möjligheter till inflytande.
Uppföljning: Enheterna redovisar sitt arbete i sina verksamhetsberättelser.

Alla målen följs upp av förvaltningen vid dialogmöten med alla enheter och i verksamhetsberättelsen. Stadsdelsnämnden följer upp målen vid särskilda möten med förskolechefer och rektorer.

Utveckling och förändring

Barngruppernas storlek

Av förskoleavdelningarna har 82 % ett barnantal, som motsvarar riktlinjerna i förskoleplanen. Under oktober 2004 var motsvarande siffra 75 %. År 2002 redovisade förvaltningen ett snitt på 16,7 barn per avdelning.

Motsvarande siffra under hösten 2005 var 15,4 barn, vilket innebär att antalet barn minskat med i snitt 1,3 barn. För att uppfylla kommunfullmäktiges mål om att minska med i snitt 2 barn ska förvaltningen minska barngrupperna med i snitt ytterligare 0,7 barn.

Inventeringen av lokaler fortsätter för att starta nya förskolor, eftersom antalet barn som behöver plats förväntas öka. Under året ska 3-6 paviljonger tas i bruk med början i mars. En till två avdelningar med uteverksamhet i Enskede (typ ”Ur och Skur”) startar under vintern 2005-06. Alla åtgärder är ett led i arbetet med att minska antalet barn per avdelning och samtidigt uppfylla barnomsorgsgarantin.

Språk

Förskolorna i Dalen och Östberga ska göra en inventering av arbetet med modersmålsstödet i förskolan. Syftet är att skapa modeller för att utveckla stödet i modersmål i alla förskoleområden.

”Språk och lek” ska erbjuda medarbetare i förskolorna en utbildning i språk- och lekstimulerande arbetsmetoder, en repetition i barns tal- och språkutveckling. Verksamheten ”Språk och lek” startade som ett projekt under år 2005 med stöd av medel från kompetensfonden. Projektet avslutas i augusti och övergår i ordinarie verksamhet.

Matematik

Förvaltningen har i kompetensfondens regi deltagit i ett förvaltningsövergripande projekt kring matematik i förskola och skola. Projektet avslutades i juni 2005 och har resulterat i erfarenheter och kunskaper om metoder och arbetssätt som används i det fortsatta utvecklingsarbetet under 2006. En förskoleavdelning har vunnit ”Natur och Kulturs” kunskapspris 2005 och nu vidareutbildas en av de prisbelönta förskolepedagogerna i hur matematik lärs ut i förskolan. Parallellt med utbildningen kommer pedagogen att handleda cirka tolv kollegor inom förvaltningen för att lära ut nya arbetssätt om matematik i vardagen inom förskolan.

Genusperspektiv och livskunskap

Förskolorna i Årsta deltar sedan år 2005 i ett projekt på temat ”Genusperspektiv i förskolan” och som stöd för att vidareutveckla det pågående arbetet tillsätts en projektledare. Syftet är att medvetandegöra medarbetarna så att flickor och pojkar får samma förutsättningar för att utveckla sina förmågor och personligheter. Förvaltningen har avsatt särskilt riktade medel till förskolornas utvecklingsarbete i genusfrågor.

Det ämnesövergripande temat Livskunskap, som infördes i stadsdelens skolor under år 2004, ska införas i förskolorna under året. Förvaltningen kommer att arrangera föreläsningar och handledarutbildning för att ge medarbetarna en djupare kunskap. De särskilt avsatta medlen fördelas till

förskoleområdena utifrån de handlingsplaner som förskolorna ska arbeta fram.

Kost

Förvaltningen deltar tillsammans med Farsta, Skarpnäck och Katarina-Sofia stadsdelsförvaltningar i ett projekt kring kvalitet och effektivitet inom måltidsverksamheten i förskolor och skolor. Förvaltningen ska inom projektet utreda hantering och tillagning av specialkost samt utrustning av kök. Projektet avslutas i juni och resultatet med förslag till beslut redovisas i tertiärrapport 2.

Förskolorna ger goda måltidsvanor till barnen bland annat genom att servera en varierad kost och undvika sötade livsmedel. Andelen ekologiska livsmedel ska öka jämfört med år 2004. Medarbetarna erbjuds fortbildning för att möta den förändrade synen på kost. Stadens centrala kostenhet arrangerar ett brett utbud av fortbildning och ger konsultativt stöd till enheterna.

Rum för lek och lärande

Förskolan lägger stor vikt vid miljö- och naturvårdsfrågor för att barnen ska tillägna sig ett varsamt förhållningssätt till naturen. I Årsta har en avdelning startat där huvuddelen av verksamheten är förlagd utomhus. Under året ska förvaltningen starta en motsvarande verksamhet i före detta Enskede sportstuga. Alla medarbetare inom dessa verksamheter kommer att erbjudas utbildning av Friluftsförbundet. Förvaltningen uppmuntrar arbetslag inom förskolan som vill starta uteverksamhet. Flertalet av de övriga förskolorna har utbildade Knytte- och Mulleledare, som fortsätter sin gruppverksamhet.

Barn i behov av särskilt stöd

En utbildning för förskolor och skolor om arbetssätt och metoder i undervisningen för barn i behov av särskilt stöd arrangeras av kompetensfonden och omfattar seminarier, föreläsningar och högskolekurser. Utbildningen påbörjades under år 2005 och avslutas under året.

Kommunalt driven förskola i närområdet

Inom Enskede-Årsta finns både kommunalt och enskilt driven förskoleverksamhet på gångavstånd fördelat över hela stadsdelsområdet.

Barnomsorgsgarantin

Barnomsorgsgarantin innebär att barn från ett år har rätt till plats i förskoleverksamhet senast inom tre månader från det månadsskifte när ansökan lämnades in. Garantin gäller i första hand inom det stadsdelsområde där familjen står i kö. Den planerade utökningen av antalet förskoleplatser förväntas täcka behovet under året.

Grundskola, särskola och skolbarnsomsorg

Stadsdelsnämndens mål

Grundskola

- Andelen elever som lämnar grundskolan och har uppnått kunskapsmålen ska öka jämfört med år 2005.
- Skolan ska utveckla undervisningen av matematik så att resultaten förbättras jämfört med år 2005.
- Elevernas språkutveckling och läsförmåga ska främjas.
- Eleverna ska ha individuella utvecklingsplaner.
- Eleverna och föräldrarna ska erbjudas möjligheter till inflytande.
- Målen för utbildningen ska vara tydliga och förståeliga och vara kända av eleverna.
- Elevhälsan ska vara förebyggande och integreras i skolans alla verksamheter.
- Genusperspektivet och livskunskap ska genomsyra värdegrundsarbetet.

Uppföljning: Skolorna använder olika uppföljningsmetoder för att följa elevens utveckling och lärande. Exempel på detta är LUS (läsutvecklingsschema) samt nationella prov i kärnämnen. Utvecklingssamtal förs med elev och föräldrar där både elevens individuella utvecklingsplan när det gäller lärandet och elevens upplevelse av trygghet och inflytande diskuteras och dokumenteras.

- Stöd till eleverna att välja rätt i de fortsatta studierna ska stärkas.
Uppföljning: Skolorna redovisar sin organisation för stöd av vägledning i fortsatt utbildning och kommande yrkesval i verksamhetsberättelsen.
- Andelen ekologiska livsmedel ska öka jämfört med år 2004.
Uppföljning: Skolorna redovisar i verksamhetsberättelsen.
- Samarbetet vid övergången från förskola till skola ska vidareutvecklas.
Uppföljning: Planen för övergång mellan förskola och skola revideras i september varje år.
- Skolorna ska öppnas upp för att bli ”skolan mitt i byn”.
Uppföljning: Skolorna redovisar insatser och resultat i verksamhetsberättelsen.

Särskola

- Särskolans kursplaner ska vara kända för alla elever.
Uppföljning: Skolorna använder olika uppföljningsmetoder för att följa elevens utveckling och lärande. Utvecklingssamtal förs med elev och föräldrar där både elevens individuella utvecklingsplan

när det gäller lärande och elevens upplevelse av trygghet och inflytande diskuteras och dokumenteras.

- Samarbetet mellan särskolan och grundskolan ska vidareutvecklas.
Uppföljning: Skolorna redovisar insatser och resultat i verksamhetsberättelsen.

Skolbarnsomsorgen

- Skolbarnsomsorgens lokaler ska integreras med skolans.
Uppföljning: Skolorna redovisar insatser och resultat i verksamhetsberättelsen.
- Eleverna i skolår F-6 ska erbjudas en stimulerande och trygg skolbarnsomsorg.
Uppföljning: Elevernas upplevelse av trygghet och stimulans avhandlas och dokumenteras vid utvecklingssamtalen.
- Skolbarnsomsorgens pedagogik och metodik ska utvecklas i nära samarbete med skolan.
Uppföljning: Skolorna redovisar insatser och resultat i verksamhetsberättelsen.
- Eleverna i åldern 10-12 år ska erbjudas fritidsklubbar från och med hösten 2006.
- Fritidsklubbarna ska samverka med idrottsrörelsen och kulturskolan.
Uppföljning: Skolorna redovisar insatser och resultat i verksamhetsberättelsen.

Alla målen följs upp av förvaltningen vid dialogmöten med alla enheter och i verksamhetsberättelsen. Stadsdelsnämnden följer upp målen vid särskilda möten med förskolechefer och rektorer.

Utveckling och förändring

Kunskap och lärande

Språkutveckling är ett strategiskt utvecklingsområde. Därför kommer förvaltningen att ge alla elever i skolår 8 en bok för att stimulera till läsning, muntlig framställning och diskussioner om litteratur. Skolornas olika läsprojekt fortsätter, exempelvis läsprojektet i Årstaskolans skolår 2 och 3 på temat "Vänskap ett tema för bokläsning" i samarbete med stiftelsen Boken i Sverige och Svenska bokhandlarföreningen. Ett annat projekt i Årstaskolan är "Äldre läser för yngre", där elever i skolår 4 har högläsning för de yngre eleverna.

Innehållet i modersmålsundervisningen ska analyseras för att se om skolornas insatser förbättrar elevernas resultat.

Under hösten kommer medarbetare i förskoleklasserna att bjudas in till öppet hus på stadsdelens "Språk och lek" för att få information om verksamheten och hur materialet används. Medarbetarna i förskoleklasserna har därefter möjlighet att låna specialpedagogiskt material.

Ett projekt under temat "Modeller i vardagen" pågår sedan höstterminen 2005 och finansieras av kompetensfonden. Två specialpedagoger handleder medarbetarna vid stadsdelens små stadsdelsövergripande undervisningsgrupper. Projektet avslutas i augusti. Efter projektets slut kommer en av specialpedagogerna att finnas kvar som stöd i specialpedagogiska frågor.

Årstaskolan startar till hösten en musikklass i skolår 7. Detta ingår som ett led i samarbetet med Skanskvarnsskolans musikklasser. Skanskvarnsskolan har musikklasser från år 4-6, men från hösten kommer skolan pröva att utöka sin musikprofil till att gälla skolår F-6. Eftersom det också finns en musikförskola i Enskede Gård, musikförskolan Plantan, får stadsdelen en musikprofil för barn från förskolan till grundskolans sista år.

Skolbarnsomsorgens metodik

Skolbarnsomsorgens pedagogik och metodik ska stödja lärandet utifrån varje barns förutsättningar och behov. Lokens betydelse för lärandet och social kompetens ska lyftas fram. I förvaltningens skolor ska skolans och skolbarnsomsorgens pedagoger arbeta tillsammans. För att de olika pedagogernas kompetens ska utvecklas och integreras hålls gemensamma planeringar och studiedagar.

Elev- och föräldrainflytande

Kursplaner, kravnivåer och betygskriterier ska göras tydliga för eleverna för att möjliggöra inflytande över den egna kunskapsutvecklingen. Eleverna ska också medverka i mål- och kriterieformuleringar och diskussioner om redovisnings- och utvärderingsformer. Arbetet för att nå bedömaröversensstämmelse och gemensamma kravnivåer i den enskilda skolan och mellan skolor stöds av kompetensfondens nätverksutbildningar av lärare och skolledare under året.

Elevrådets arbete ska synliggöras på skolan. Vuxenstöd och tydligt intresse från skolledningen är viktiga framgångsfaktorer för elevråden. Skolråd ska finnas på alla skolor i området.

Särskolan och FH-verksamheten

Från 1 juli 2005 ansvarar stadsdelen för särskola och skola för funktionshindrade. För att säkerställa att eleverna får de insatser de behöver för att utvecklas kunskapsmässigt och socialt ska rektorer, resurssamordnaren i

stadsdelen och särskolesamordnaren regelbundet följa upp elevernas skolplacering och placering i behovsgrupp.

Individuella utvecklingsplaner med tydliga mål för lärande och utveckling ska upprättas för varje elev. Planerna följs upp i utvecklingssamtal med elev och förälder.

Skolorna ska göra handlingsplaner för hur samarbetet mellan särskolan och grundskolan ska vidareutvecklas. Planerna ska redovisas under våren.

Elevhälsa

Planer mot kränkande behandling

Skolorna ska granska sina planer mot kränkande behandling och revidera dessa om det behövs. Arbetet ska ske i samverkan med elever och medarbetare och vara klart till höstterminens start.

Kost

Förvaltningen deltar, tillsammans med Farsta, Katarina-Sofia och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar, i ett projekt kring kvalitet och effektivitet inom måltidsverksamheten i förskolor och skolor.

Kost- och måltidsvanor spelar roll för resultaten i skolan. Genom att servera en varierad kost, undvika sötade livsmedel, erbjuda frukost och regelbundet följa upp kvaliteten på maten ska förutsättningarna för ett gott kunskapsinhämtande förbättras. Östbergaskolan och Nytorpsskolan, som idag erbjuder frukost till eleverna, inleder ett försök med att erbjuda familjefrukost en gång i veckan.

För att få en lugn måltidsmiljö ska arbetstagare via länsarbetsnämndens så kallade plusjobb arbeta som trivselsvärdar- och värdinnor.

Medarbetarna erbjuds fortbildning för att möta den förändrade synen på kost. Stadens centrala kostenhet arrangerar ett brett utbud av fortbildning och ger konsultativt stöd till enheterna.

Rörelse

Eleverna ska kunna prova fysisk aktivitet under eller i anslutning till skoldagen. I fritidsklubbarnas uppdrag ingår att samarbeta med idrottsrörelsen. Sedan år 2004 drivs satsningen "Handslaget" tillsammans med Sveriges idrottsförbund och Sveriges alla kommuner. Satsningen fortsätter under året och alla skolor i Enskede-Årsta deltar. Hammarby Friidrott ska delta i fritidshemmens och fritidsklubbens verksamhet på Östbergaskolan.

KOMET

Lärar-KOMET och föräldra-KOMET (KOommunikations-METod) är en metod som går ut på att stärka barns positiva beteende i klassrummet och hemmet. Föräldrar erbjuds utbildning i metoden i form av studiecirklar.

Lärare i skolorna utbildas också i hur de med hjälp av metoden kan arbeta med berörda elever i skolsituationen. Utbildningarna sker i samverkan mellan skola och socialtjänst.

Livskunskap

Handledarna, som utbildades under år 2005, ska fortsätta det pågående arbetet med att ge medarbetarna en djupare kunskap i temat Livskunskap. Syftet är att öka elevens medvetenhet om sina egna resurser och på bästa sätt tillvarata dessa. Samtal om livsstil, livsåskådning, hälsa och förhållningssätt ges stort utrymme. En fråga som särskilt ska diskuteras är de lojalitetskonflikter som kan uppstå när kamrater misstänks för olika brott. Förvaltningen kommer att fördela särskilt avsatta resurser till skolorna för detta arbete utifrån handlingsplaner som ska utarbetas.

Studie- och yrkesvägledning

Skolorna ska tillgodose elevernas behov av vägledning i fortsatt utbildning och kommande yrkesval. Under året ska alla elever i skolår 8 och 9 erbjudas sådan vägledning av studie- och yrkesvägledare.

Fritidsklubbar

Fritidsklubbarna på Årstaskolan och Östbergaskolan har deltagit i pilotprojektet kring fritidsklubbar. Alla förvaltningens skolor startar fritidsklubbar senast från och med höstterminen. De nya klubbarna ska ta del av projektets erfarenheter när de startar verksamheten. Fritidsklubbarna tar kontakt med lokala kultur- och idrottsföreningar för att erbjuda ungdomarna ett varierat utbud av aktiviteter och för att ge ungdomarna kontakter med föreningslivet. En viktig samarbetspartner för fritidsklubbarna är ”Handslaget”, ett samverkansprojekt mellan Sveriges kommuner och idrottsförbund.

Skolan mitt i byn

Östbergaskolan fortsätter samarbetet med medborgarkontoret och Årsta bibliotek som regelbundet bedriver verksamhet på skolan. Inom stadsdelförnyelsens ram erbjuds lokala föreningar att använda skolans lokaler till exempelvis möten och kursverksamhet. Pensionärer erbjuds även att äta lunch i skolans matsal.

Årstaskolan ska samverka med Årstapaviljongen och Årstaprojektet kring olika sociala aktiviteter för de äldre i området. Exempelvis ska det finnas möjligheter för de äldre att spela biljard på fritidsgården och äta lunch i skolans matsal.

Syftet med samverkan är att öppna upp skolorna och göra dem till ”skolan mitt i byn”. Efter utvärdering vid årets slut ska förvaltningen se över om ytterligare någon skola kan utveckla samverkan med föreningslivet.

Stadens centrala bokningssystem förändras så att det blir enklare för föreningar att hyra skollokaler.

Fritid - barn och ungdom

Stadsdelsnämndens mål

- Icke-kommersiella mötesplatser ska skapas för barn och ungdomar i närområdet.
- Arbetet med att få fler nattvandrande föräldrar i hela stadsdelen ska främjas.

Uppföljning: Insatser och resultat redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Elevernas totalkonsumtion av alkohol och narkotika i skolår 9 ska minska med 20 % jämfört med år 2004.

Uppföljning: Målet följs upp genom drogvaneundersökningen.

- Forum för barn och ungas inflytande i den egna närmiljön ska vidareutvecklas.

Uppföljning: Målet följs upp genom ungdomsrådet, ungdomslotsens arbete med ungdomar och fritidsgårdarnas gårdsråd och enkäter.

- Arbetet med äldre skolelever som har stor ogiltig frånvaro ska utvecklas för att de ska kunna tillgodogöra sig sin skolgång.

Uppföljning: En arbetsgrupp inom förskola-skola och socialtjänst utarbetar en handlingsplan för att minska antalet elever med stor ogiltig frånvaro. Planen kommer att gälla från och med februari. Resultaten redovisas i verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen följer upp målen vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Mötesplatser för ungdomar

Fritidsgårdarna ska vidareutveckla sin verksamhet genom gemensam planering av aktiviteter och öppettider i området. Inom stadsdelen finns fritidsgårdar i Dalen, Årsta och Östberga och ett ungdomscafé i Enskede. Under året kommer en mötesplats för ungdomar att öppnas i Stureby. Detta innebär att alla områden i stadsdelsområdet har en träffpunkt för ungdomar.

Den nya resursenheten med fältassistenter, drogförebyggande samordnare, ungdomslots, skolresursteam, fritidsgårdar/ungdomscafé, parklekar och

öppna förskolor ska ta fram en handlingsplan för att förtydliga samarbetsformer, gemensamma synsätt med mera. Planen redovisas i tertialrapport 1.

Drogförebyggande arbete

Kommunfullmäktige har beslutat om ett nytt drogpolitiskt handlingsprogram för staden, Stockholms tobak-, alkohol- och narkotikaprogram (STAN- programmet). Förvaltningen ska revidera den lokala handlingsplanen, som redovisas i samband med tertialrapport 1. I planen ska arbetet med att minska elevernas totalkonsumtion av alkohol och narkotika i skolår 9 med 20 % jämfört med år 2004 redovisas.

Under året kommer en föreläsning om gott skolklimat att erbjudas alla medarbetare på skolor med elever i F-skolår 9. Forskningen visar att när eleverna tycker att det är roligt att gå till skolan och de känner sig sedda och uppskattade av lärare och kamrater, är det det mest effektiva skyddet mot att utveckla missbruk och andra problem.

Föräldrar kommer att bjudas in till ett föräldrabaserat alkohol- och drogförebyggande program. Programmet är utvecklat av Örebro universitet och går bland annat ut på att vid regelbundna föräldramöten diskutera förhållningssätt och attityder till alkohol och droger.

Förvaltningen utvecklar tillsynen av folköl och tobak för att minska tillgängligheten för ungdomar. Under året kommer utökade inköpsstudier att göras och regelbundna träffar hållas med de företag som säljer öl och tobak. De butiker som fortsättningsvis bryter mot förbudet kommer att kallas till särskilda uppföljningar. Därefter tar nämnden ställning till eventuella sanktioner enligt gällande lagstiftning.

Sommarkollo

Förvaltningen erbjuder alla barn och ungdomar i åldern 9-16 år plats på kolloverksamhet.

Dagkollo

Förvaltningen arrangerar "dagkolloverksamhet" på Simpvik under sommaren, då fritidshemmen har möjlighet att förlägga sin verksamhet i skärgården. Barn och medarbetare "bussas ut" enligt ett fördelningsschema som samordnare för verksamheten upprättar i samråd med skolorna. På Sävsnäs erbjuds boende i stadsdelen, mot en lägre kostnad, att delta i sommarverksamhet. Bussar hämtar vuxna och barn på ett antal platser för färd mot Gålö, där det bland annat finns möjlighet att bada, låna båtar och umgås med andra. Medarbetare åker med bussen och är behjälpliga på Sävsnäs.

Ungdomars inflytande över sin vardag

VM i Samarbete

Ungdomsrådet och ungdomslotsen arbetar nu med förberedelserna inför VM i Samarbete. Evenemanget hålls den 28 maj-6 juni och Stockholms stad är värd. Totalt kommer 7 000 barn och ungdomar att delta i programmet. Merparten av deltagarna kommer från Stockholm men även från andra kommuner i Sverige och andra länder. Under tre dagar, 29-31 maj, kommer Enskede-Årsta att ha aktiviteter på hemmaplan för cirka 600-700 barn och ungdomar.

Två elever med lärare från Nytorpsskolan respektive Enskede skola samt ungdomslotsen åkte i slutet av år 2005 till Nairobi i Globträdets regi. I resan ingick studiebesök på Childrens Meeting Place i FN och Childrens Garden, en skola i slummen. Syftet med resan är att skaffa erfarenheter och kunskaper som kan användas både i VM i Samarbete och i samarbetet mellan skolorna i stadsdelsområdet.

Ungdomsråd

Ungdomsrådet kommer att genomföra en "Ungdomens dag" i samarbete med skolorna. Under dagen planeras bland annat en hearing med politiker, workshops och musikuppträdanden.

Under år 2005 har ungdomsrådet haft vissa möten på fritidsgårdarna för att komma närmare ungdomar och för att synas i stadsdelen. Detta fortsätter under året då det visat sig vara positivt. En tydligare förankring till ungdomar och fritidsgårdarna ska utvecklas med hjälp av de lokala gårdsråden.

Ungdomslots

Det nystartade nätverket för ungdomslotsar i Stockholms län kommer att utvecklas under året. Nätverkets arbete inriktar sig på att utbyta erfarenheter, kunskaper och framgångsfaktorer. Arbetet syftar till att utveckla ett motsvarande regionalt nätverk för ungdomsråd och inflytandeforum i länet.

Uppföljningsansvar 16-19 år

Förvaltningen har uppföljningsansvaret för de ungdomar som inte fortsätter studier på gymnasiet eller förvärvsarbetar. Resursenhetens skolresursteam ska fungera som kontakt till berörda ungdomar och föräldrar. Under året kommer teamet att utarbeta ett program för arbetet med dessa ungdomar.

Omsorg om funktionshindrade – barn och ungdom

Stadsdelsnämndens mål

- Barnen ska bemötas respektfullt samt erbjudas god omsorg, vård och service.
- Barnet och dess föräldrar ska ges möjlighet till inflytande över sitt dagliga liv för att kunna leva ett så normalt liv som möjligt.
Uppföljning: Minst en gång per år hålls föräldrasamtal och konferenser med föräldrar och biståndshandläggare. Under året genomför förvaltningen en enkät till föräldrarna för att följa upp målen. Resultaten redovisas i tertialrapport 2. Vid personalkonferenser följs de individuella handlingsplanerna upp.
- De individuella handlingsplanerna ska förbättras jämfört med år 2005.
- Barnens psykiska och fysiska hälsa ska främjas.
- Insatser ska göras för att öka barnens användning av tekniska hjälpmedel.
Uppföljning: Minst en gång per år hålls föräldrasamtal och konferenser med föräldrar och biståndshandläggare. Vid personalkonferenser följs de individuella handlingsplanerna upp. I verksamhetsberättelsen redovisas vilka gruppaktiviteter som genomförts och resultat av datoranvändandet.
- Biståndsbedömningarna ska vara aktuella, ta hänsyn till den enskildes önskemål och utvärderas regelbundet utifrån den enskildes behov.
Uppföljning: Målen följs upp genom att biståndshandläggaren gör en omprövning av besluten en gång per år. I samband med nyprövning intervjuas den enskilde om hur beslutade insatser utförts. Resultaten redovisas till respektive enhet och måluppfyllelsen i verksamhetsberättelsen.

Förvaltningen följer upp verksamheternas måluppfyllelse vid dialogmöten samt i tertialrapporter och verksamhetsberättelse.

Utveckling och förändring

Under året ska enheterna arbeta mer aktivt med att vidareutveckla bemötandet gentemot barn och föräldrar. För att öka medvetenheten och kunskapen kommer dessa frågor att diskuteras kontinuerligt på planeringsdag, arbetsplatsträffar med mera.

Genom ökade kunskaper ska kommunikationen mellan medarbetare och barnen på korttidshemmen förbättras. Datorer har köpts in och medarbetarna besöker barnens skolor och fritidshem för att utveckla sina kunskaper.

per i att använda datorn som hjälpmedel vid läxläsning, pedagogiska spel med mera.

Möjligheterna till fysisk aktivitet utomhus har stärkts genom att upplevelse- och aktivitetscentrum skapats på korttidshemmen. På detta sätt kommer barnens möjligheter till upplevelser, rekreation och fysiska aktiviteter främjas jämfört med tidigare. Under året ska barn och medarbetare på olika sätt ta del av varandras inom- och utomhusleksaker inom stadsdelen.

Från och med år 2006 kommer alla korttidshem att ta emot barn i alla åldrar. Yngre barn med funktionshinder kan i avvaktan på plats inom förskolan erbjudas plats på korttidshem.

En översyn av lokalerna för korttidshemmen kommer att ske under året för att effektivisera lokalutnyttjandet.

Barnperspektivet

I det dagliga arbetet uppmärksammas alltid barnens behov. Vid ärendegenomgång ställs alltid frågor om barnets situation och konsekvenserna vägs in i underlaget till beslut.

Korttidstillsyn för barn över 12 år

Nytorpsskolan och Skanskvarnsskolan bedriver korttidstillsyn för barn över 12 år efter LSS-beslut. Under året utvecklas samarbetet mellan fritidsklubbarna och skolbarnsomsorgen. På loven ska även barn över 12 år med funktionshinder erbjudas att delta i skolbarnsomsorgen.

Individ- och familjeomsorg – barn och ungdom

Stadsdelsnämndens mål

- Insatserna utformas individuellt och den enskildes inflytande framgår klart i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser.
- De som kommer i kontakt med socialtjänsten ska bemötas respektfullt och deras ärenden ska utredas korrekt.

Uppföljning: Förvaltningen fortsätter med den årliga enkäten och tillfrågar besökare i maj månad om de får ett bra bemötande och har inflytande över den planering som görs samt får information om sina rättigheter.

- Systematisk utvärdering av insatser ska vara en del av vardagsarbetet.

Uppföljning: Närmaste arbetsledare granskar fortlöpande att den enskildes inflytande och individuellt utformade insatser framgår i

utredningar, handlingsplaner och överenskommelser. Utvärdering görs efter avslutade insatser.

- Nätverksinriktat arbetssätt ska vidareutvecklas inom alla områden.
- Former för samverkan mellan socialtjänstens olika samverkanspartners ska vidareutvecklas.

Uppföljning: Arbetssätten och formerna för samverkan följs upp vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Öppenvårdsinsatser

Barn- och ungdomsenheten har under flera år byggt upp egna öppenvårdsinsatser.

Enheten har ett nätverksperspektiv i arbetet, vilket innebär att myndigheternas inblandning ses som tillfällig och att de inte kan ersätta det naturliga nätverket som finns runt ett barn och dess familj. Det är viktigt att aktivera nätverket och göra dem delaktiga i problematiken.

De goda erfarenheterna som verksamheten fått genom projekt som avslutas kommer att föras över till ordinarie verksamhet. MST-projektet (Multi Systemic therapy) drivs vidare av Enskede-Årsta, Farsta, Maria-Gamla stans och Vantörs stadsdelsförvaltningar. Syftet är att utveckla effektiva vårdformer på hemmaplan för ungdomar som har problem med kriminalitet, missbruk och skola.

Grunden för arbetet är alltid den lagstadgade verksamheten som ytterst handlar om att ge skydd åt barn och ungdomar. Det är viktigt att de insatser som erbjuds är verkningsfulla och vänder sig till ungdomar i riskzonen.

De barn som lever med föräldrar som har missbruksproblem och psykiska problem uppmärksammas när föräldrarna har kontakt med socialtjänsten. Ett särskilt uppföljningsverktyg ska användas för att underlätta uppföljningen.

Projekt

Genom kompetensfonden pågår ett projekt SAVRY (Signs assesment of violent risk in youth). Syftet är att utreda risk- och skyddsfaktorer kring ungdomar för att upptäcka vilka som befinner sig i riskzonen och som socialtjänsten ska arbeta med.

I ett annat projekt som finansieras av statliga medel, så kallade "Miltonpengar", arbetar en handläggare tillsammans med landstingets barn- och ungdomspsykiatri samt vuxenpsykiatri kring ungdomar 16-20 år. Syftet är att fånga upp barn och ungdomar med en psykiatrisk problematik och erbjuda korta stödsamtal och arbeta tillsammans med nätverket.

Åtgärder mot missbruk

I januari startar en beroendemottagning i området. Ett av uppdragen är att prioritera arbetet med att nå unga med missbruksproblem. Ungdomsmottagningen arbetar förebyggande och ger bland annat råd och stöd till ungdomar som kan vara i riskzonen för missbruk.

Samverkan

I detta avsnitt beskrivs samverkan kring barn och ungdomar både internt inom förvaltningen och med externa samarbetspartners.

Samarbete inom förvaltningen

Samarbetet mellan förskola och skola ska vidareutvecklas. Syftet är dels att se lärandet ur ett 1-16-årsperspektiv dels ge möjlighet till ett pedagogiskt utbyte. Med matematiken som grund ska pedagogträffar mellan förskola och skola arrangeras under året.

Enligt handlingsplanen för övergång från förskola till skola ska förskolorna arrangera avslutningssamtal med föräldrar och skolorna bjuda in till informationsträffar. Barn och medarbetare bjuds även in att besöka skolorna. Vid övergången ska det enskilda barnets kompetens och behov vara väl dokumenterade och föräldrar ska ha rätt att delta vid samtal som förs mellan medarbetare inom förskola och skola vid övergången.

Medarbetare från förskola och skola utvärderar planen i september. Utvärderingen ligger till grund för enheternas fortsatta planerings- och utvecklingsarbete.

Ett intern forum för fördjupad intern samverkan mellan skola och socialtjänst införs. Kontaktpersoner med ansvar för samverkan mellan de olika skolorna och socialtjänsten utses. Socialtjänstavdelningens chef medverkar vid rektorskonferenser. Samverkan förstärks bland annat genom att anordna en inspirationsdag med föreläsningar, workshops med mera på temat "Stadsdelens barn". Vidare ska samverkan ske när det gäller barn med stor olovlig frånvaro, kometutbildningar, drogförebyggande arbete, BUS-arbete och uppföljningsansvaret för ungdomar 16-19 år.

Samverkan mellan individ- och familjeomsorg och beställaravdelningen kring barn och ungdomar med funktionshinder och social problematik utvecklas. Syftet är att med breddad kompetens utveckla arbetsmetoder och insatser.

Samarbete med landstinget

Inom BUS-samverkan (barn och unga som behöver särskilt stöd) ska gemensamma utbildningsinsatser ge grunden för en fördjupad samverkan mellan socialtjänst, förskola-skola, biståndshandläggare, utförarenheter, BUP (barn och ungdomspsykiatri) och barnhabiliteringen. Under året kommer en handlingsplan för BUS-arbetet att arbetas fram av alla med-

verkande. Avsikten är att förhindra att ärenden som rör barn och ungdomar "bollas" mellan olika huvudmän. Det vardagliga samarbetet mellan förskolor, skolor och barn- och ungdomspsykiatri behöver också utvecklas och varaktiga samverkansgrupper bildas.

Vuxna och äldre

Äldreomsorg – Vård- och omsorgsboende och hemtjänst

Stadsdelsnämndens mål

- De äldre ska bemötas respektfullt samt erbjudas god omsorg, vård och service.
- Insatserna ska utformas i samråd med den äldre.
- För att förbättra livskvaliteten ska en kontaktperson utses till alla äldre med insatser från äldreomsorgen.

Uppföljning: Målen följs upp genom dialogmöten och enkätundersökningar och redovisas i verksamhetsberättelsen. Alla brukare har en utsedd kontaktperson, som ansvarar för att arbetsplaner tas fram tillsammans med den äldre. Antalet arbetsplaner redovisas i verksamhetsberättelsen.

- De äldre ska ges möjlighet till regelbunden utevistelse.

Uppföljning: Målet följs upp genom att kontaktpersonen dokumenterar utevistelse, som erbjudits. Resultaten redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Maten ska vara vällagad och näringsriktig och matsituationen inbjudande.
- Stureby centralkök erbjuder ett varierat och näringsriktigt utbud av måltider samt ett brett utbud av specialkost och dietkost för äldre.
- Stureby centralkök ska till en del ersätta hel- och halvfabrikat med hemlagad mat.

Uppföljning: Målen följs upp genom de lokala kostråden, dialogmöten och enkätundersökningar. Uppföljningen redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Olika språkgruppers behov ska uppmärksammas.

Uppföljning: Målet följs upp genom dialogmöten.

- De äldres individuella behov av hälso- och sjukvård ska tillgodoses inom vård- och omsorgsboende.

Uppföljning: I dialogmöten följs målet upp om att dokumentationen genomförs enligt hälso- och sjukvårdslagen och socialtjänstlagen.

- För att möta upp de komplexa vårdbehoven ska omvårdnads- och demensteam införas.

Uppföljning: Målet följs upp genom rapporter och dialogmöten.

- Boende inom vård- och omsorgsboende som ådragit sig ett brott ska få sitt behov av träning och behandling bedömt av arbetsterapeut/sjukgymnast.
- Boende inom vård- och omsorgsboende som behöver personligt ordinerade hjälpmedel, som underlättar förflyttningar, ska få hjälp med beställning, utprovning och individuell anpassning av dessa.
- Utbildning i förflyttningsteknik ska erbjudas två eftermiddagar per månad.

Uppföljning: Målen följs upp genom dialogmöten, brukarenkät och dokumentation.

Utveckling och förändring

Bemötande

Bemötandepolicyn ska göras känd för alla medarbetare och genomsyra all verksamhet. Detta görs på planeringsdagar samt vid nyanställning och på arbetsplatsträffar. Ett värdigt bemötande innebär att den boendes integritet och självbestämmande respekteras och att vårdpersonalen arbetar utifrån en gemensam värdegrund och respekterar olika livsåskådningar.

Utevistelse

Den äldre garanteras att få komma ut i friska luften. Medarbetare som har anpassade arbetsuppgifter kommer, utifrån vars och ens erfarenhet och kunskap, att vara delaktiga i detta arbete. I detta arbete kommer arbetstagarer via länsarbetsnämndens så kallade plusjobb att fungera som ett komplement.

Kost

Den enskilde ska erbjudas alternativa kostmenyer både inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende. Kostråden kommer tillsammans med kostekonom att utveckla måltidsmiljön så att den blir lugn och trivsamt. Inom hemtjänsten undersöks andra kostalternativ från lokala restauranger. Ett annat alternativ är erbjuda äldre möjlighet att äta lunch i skolornas matsalar. Ur de äldres synpunkt ska skolan bli "en mötesplats mitt i byn". Särskilda insatser, bland annat i samverkan med stadens enhet, görs för att åstadkomma en inbjudande måltidssituation. Rutiner kommer att utformas inom enheterna.

Kontaktmannaskap

Alla äldre ska ha en särskilt utsedd kontaktman. Kontaktmannaskapet är ett sätt att organisera vårdarbetet för att få kontinuitet i vården och närhet till boende och närstående. Kontaktmannens kunskap om den boende och samverkan med omvårdnadsansvarig sjuksköterska ger förutsättningar för att den boende kan leva ett så gott vardagsliv som möjligt.

Medarbetare inom hemtjänsten ska utbildas i kontaktmannaskap, bemötande och dokumentation. Under året köps arbetskläder in till hemtjänstens medarbetare för att de lätt ska kunna kännas igen av brukarna och stärka sin yrkesroll.

Språkgrupper

Integrationsarbetet förstärks genom att olika språkgruppers behov uppmärksammas. Försök kommer att göras genom att söka medarbetare som har samma språkkunskaper och etnisk bakgrund som vårdtagarna. Erfarenheter från Årsta sjukhem tas tillvara i arbetet.

Modernt vård- och omsorgsboende

Hus 23 inom Stureby sjukhemsområde byggs om till ett modernt vård- och omsorgsboende med 53 lägenheter. Vidare skapas ett nytt boende med demensinriktning med 12 lägenheter. Det nya boendet ersätter Dalens sjukhem som idag inte har en godtagbar boendemiljö. Inflyttningen är planerad till sista kvartalet 2006. Utemiljön ges en stimulerande utformning med en "Sinnenas trädgård och upplevelsepark".

Åsens ålderdomshem

Åsens ålderdomshem behöver renoveras för att uppfylla kraven på ett modernt vård- och omsorgsboende. Renoveringen är försenad på grund av byte av fastighetsägare. Tillgängligheten i hygienutrymmen behöver utökas för boende och medarbetare. Under året utreds förutsättningarna för rusta upp hygienutrymmen, kök och korridorer. Upprustningen kräver att de boende evakueras.

Insatser i samråd

Under året ska IT-baserad dokumentation införas för hälso- och sjukvård och sociala insatser. Arbetsplaner och serviceplaner inom hälso- och sjukvård och omvårdnadsinsatser kommer på detta sätt kunna följas upp på ett säkrare sätt. Till hjälp i arbetet används det datoriserade planerings- och bemanningssystemet, Laps Care, för att säkra så att individens behov av insatser blir utförda.

Äldreomsorg – Öppna verksamheter

Stadsdelsnämndens mål

- Knuten ska utvecklas att omfatta även äldre med minnesproblematik.
Uppföljning: Måluppfyllelse redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Knutens och Årstapaviljongens öppettider ska anpassas till besökarnas önskemål och behov.
- Verksamheten ska utformas i samråd med besökarna.
Uppföljning: Målet följs upp genom brukarenkät och dialogmöten.

- Olika språkgruppers behov ska uppmärksammas.
Uppföljning: Målet följs upp genom brukarenkät och dialogmöten.

Utveckling och förändring

Knutens dagverksamhet kommer även att vända sig till äldre med minnesproblematik som bor i ordinärt boende. Syftet är att höja livskvaliteten för äldre och erbjuda avlastning till anhöriga. Restaurangen i Enskededalens servicehus ska göras attraktiv och tillgänglig för boende på servicehuset och äldre i ordinärt boende. Syftet är att i första hand erbjuda ensamma äldre möjligheter till måltider, aktiviteter och nätverk.

Sociala aktiviteter

Aktivitetsteamet inom vård- och omsorgsboenden fortsätter att utveckla program för vardagsaktiviteter, tillsammans med arbetsterapeut och kultursekreterare. Syftet är att skapa glädje, trivsel och ökad livskvalitet för de boende. Inom de särskilda boendena uppmärksammas traditioner, högtider och årstider. I de sociala aktiviteterna ingår gudstjänster, musikunderhållning, högläsning, bingo, gymnastik och promenader. En del av arbetet kommer att genomföras av medarbetare med anpassade arbetsuppgifter samt av arbetstagare som kommer via länsarbetsnämndens så kallade plusjobb.

Äldreomsorg – övrigt

Stadsdelsnämndens mål

- Stödet till anhöriga ska vidareutvecklas.
Uppföljning: Måluppfyllelsen redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Erfarenheter och idéer från Projekt Språnget ska tas tillvara i äldreomsorgens utvecklingsarbete.
Uppföljning: Erfarenheter och idéer från medarbetare och medborgare redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Samverkan med primärvården, den psykiatriska verksamheten inom landstinget respektive socialtjänsten ska vidareutvecklas.
Uppföljning: Redogörelse för utvecklingen av samverkan med landstinget redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Samverkan med frivillig- och äldreorganisationer ska vidareutvecklas jämfört med år 2005.
Uppföljning: Utveckling av samverkan med frivillig- och äldreorganisationer redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Biståndsbedömningarna ska vara aktuella, ta hänsyn till den enskildes önskemål och utvärderas regelbundet utifrån den enskildes behov.
Uppföljning: Biståndsbedömningarna följs upp av biståndshandläggaren en gång per år. I samband med nyprövning intervjuas den enskilde om hur insatserna har utförts. Resultatet redovisas till respektive enhet. Måluppfyllelsen redovisas i verksamhetsberättelsen.

Äldreplanens intentioner har beaktats i verksamhetsplanen för år 2006.

Utveckling och förändring

Stöd till anhöriga

Stödet till anhöriga fortsätter att utvecklas genom att erbjuda avlastning bland annat genom daglig verksamhet för personer med minnesproblematik på Enskededalens servicehus. Olika former för samverkan med exempelvis pensionärsrådet, kyrkan, vuxenskolan, förtroenderåd och pensionärsorganisationer prövas under året. Utbildning i form av anhörigcirkel fortsätter i samverkan med Röda Korset. Anhöriga bjuds även in till att delta i aktiviteter för äldre inom vård- och omsorgsboende.

Vård- och omsorgsboende

Livskvaliteten för de boende inom vård- och omsorgsboende, korttidsvård och för hemtjänstmottagare ska öka genom att fortsätta utveckla omvårdnads- och demensteam.

Utbildningsinsatser genomförs för att ge medarbetarna ökad kompetens inom omvårdnad och demensvård, kontaktmannaskap och IT-baserad dokumentation för SoL och HSL.

Äldreomsorgsplanen ska uppdateras och en kartläggning görs därför av antalet äldre som behöver äldreboende. Arbetet sker i samverkan med Farsta, Skarpnäcks och Vantörs stadsdelsförvaltningar.

Språnget

Språnget har som mål att via delaktighet utveckla äldreomsorgen. I Verksamhetssprånget genomförs diskussioner med medarbetare i olika utvecklingsgrupper kring äldreomsorgens framtid. Seniorsprånget för dialog via rådslag med invånare över 55 år samt med primärvården, lokala näringslivet med flera om det framtida behovet av äldreomsorg. Målet är att fånga upp idéer och nytänkande om de äldres behov på kort och lång sikt.

De idéer som direkt kommer att prövas redovisas kontinuerligt i förvaltningens månadsrapporter. Resultaten sammanställs i ett utvecklingsdokument och en idékatalog. Dokumenten ligger sedan till grund för stadsdelsnämndens beslut om visioner samt strategier för äldreomsorgen på kort och

lång sikt. Resultaten kommer sedan att redovisas för alla deltagare i Senior- och Verksamhetssprånget.

Årstaprojektet

Årstaprojektet är ett samverkansprojekt mellan staden och landstinget för att främja kvarboende, förebygga ensamhet och minska antalet fallolyckor. Målgruppen är personer över 75 år i Årsta som bor i ordinärt boende och inte har hemtjänst samt de som endast har serviceinsatser. Projektet finansieras av kompetensfonden och pågår till september.

Projektet är mycket uppskattat. Fixartjänster och sjuksköterskans hälso-samtal är det som hittills är mest efterfrågat. Samverkan med landstinget har fungerat mycket bra. Medarbetarnas olika kunskaper kompletterar varandra. Under året kommer försöket med fixartjänster att utökas till hela Enskede-Årsta om det kan organiseras med hjälp av arbetstagare som kommer via länsarbetsnämndens så kallade plusjobb.

Under år 2005 har Årstapaviljongen och Årstaprojektet samverkat kring olika sociala aktiviteter för de äldre. Verksamheten vid Årstapaviljongen blir därför en del av Årstaprojektet och en översyn av bemanningen kommer att redovisas i tertialrapport 1. Under året ser förvaltningen även över om det är möjligt att använda skollokaler till olika aktiviteter för äldre i området.

Efter projektets slut och utvärdering kommer verksamheten, i enlighet med stadens intentioner i budgeten, att fortsätta i någon form och i samverkan med landstinget.

Mobilt omvårdnadsteam

Ett mobilt omvårdnadsteam har skapats för att utveckla hemtjänstens insatser. Projektet, som pågår under perioden februari 2005-augusti 2006, stöds av kompetensfonden. Syftet är pröva nya arbetsformer för att möta kraven på mer komplexa vårdbehov. Teamet arbetar med äldre som efter sjukhusvistelse behöver omfattande hjälpinsatser i hemmet. Omvårdnadsteamet permanentas under året.

Demensteam

Utifrån de goda erfarenheterna med mobilt omvårdnadsteam inrättas också ett demensteam i början av året. Medarbetarna ska ha kompetens och erfarenhet av dessa personers specifika omvårdnadsbehov. Den äldre saknar ofta sjukdomsinsikt, vilket kan vara svårt att bemöta och hantera. Teamet ska erbjuda handledning och stöd till övriga medarbetare.

Medicinskt ansvarig sjuksköterska (MAS)

Medicinskt ansvarig sjuksköterska arbetar enligt §24 Hälso- och sjukvårdslagen (HSL) samt Förordningen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område (1998:1513 2 kap §4).

Information om lagar och förordningar samt om nutrition och hygien ska ges fortlöpande till alla medarbetare inom äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade och inom socialpsykiatri. En vårdtyngdsmätning och sammanställning av avvikelser planeras till våren. Verksamhetsbesök med granskning av HSL-journaler planeras till hösten. Riktlinjerna inom hälso- och sjukvårdsområdet revideras och redovisas i särskilt ärende under året. MAS kommer tillsammans med kvalitetsansvarig inom förvaltningen att granska enheterna utifrån sitt yrkesansvar, utreda eventuella händelser enligt Lex Maria samt rapportera dessa till nämnden. Därutöver finns MAS tillgänglig för råd och stöd inom hälso- och sjukvårdens område till övriga medarbetare inom förvaltningen.

Lex Sarah

Alla medarbetare inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade, som uppmärksammar eller får kännedom om ett allvarligt missförhållande i omsorgen om någon enskild, är skyldig att genast anmäla detta till närmaste chef, enligt socialtjänstlagen, kapitel 14, §2. Syftet är att komma till rätta med missförhållanden. Anmälningarna utreds och ansvarig enhetschef redovisar skriftligt de åtgärder som vidtas. Anmälningarna rapporteras till nämnden.

Omsorg om funktionshindrade – vuxna

Stadsdelsnämndens mål

- Den enskilde ska bemötas respektfullt samt erbjudas god omsorg, vård och service.
- Den enskilde ska ges möjlighet till inflytande över sitt dagliga liv för att kunna leva ett så normalt liv som möjligt.

Uppföljning: Målen följs upp genom dialogmöten och redovisas i verksamhetsberättelsen. Att enheterna når sina mål utvärderas genom egenutvärdering samt med intervjuer och enkäter till de funktionshindrade. Individens inflytande över sitt dagliga liv följs upp genom att de individuella handlingsplanerna ses över minst en gång per år.

- Kvaliteten på de individuella handlingsplanerna ska förbättras jämfört med år 2005.
- Insatser ska göras för att öka brukarnas användning av tekniska hjälpmedel.
- Samverkan mellan gruppboheter och daglig verksamhet ska utvecklas.

Uppföljning: Målen följs upp genom dialogmöten, egenutvärdering samt med intervjuer med de funktionshindrade. Individens inflytande över sitt dagliga liv följs upp genom att de individuella

handlingsplanerna ses över minst en gång per år. Måluppfyllelsen redovisas i verksamhetsberättelsen.

- Biståndsbedömningarna ska vara aktuella, ta hänsyn till den enskildes önskemål och utvärderas regelbundet utifrån den enskildes behov.

Uppföljning: Målet följs upp genom att biståndshandläggaren en gång per år i samband med nyprövning intervjuar den enskilde om hur beslutade insatser utförts. Resultatet redovisas till respektive enhet. Måluppfyllelsen redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Under året ska enheterna arbeta mer aktivt med att vidareutveckla bemötandet gentemot brukarna. För att öka medvetenheten och kunskapen kommer dessa frågor att diskuteras kontinuerligt på planeringsdagar, arbetsplatsträffar med mera.

Idag finns ett varierat utbud av aktiviteter och arbetsplatser inom de dagliga verksamheterna. Innehållet i verksamheterna ses kontinuerligt över för att anpassas till nya och unga brukares behov.

Arbetslagarna inom daglig verksamhet behöver praktikplatser. Enheterna ska arbeta aktivt för att kunna erbjuda den här möjligheten inom det privata näringslivet. Detta ska ske i samarbete med en projektanställd inom förvaltningen, som ska samordna arbetet med att hitta praktikplatser.

Inom de olika verksamheterna kommer användningen av IT för brukare och verksamheter att utvecklas. I samverkan med förvaltningens informator ska arbetstagare på Tallbackens dagliga verksamhet medverka i arbetet med två nummer av nyhetsbrevet till förvaltningens alla medarbetare.

Gruppboendena har ett bra och väl utvecklat system för att dokumentera de boendes vardagsaktiviteter. Samverkan mellan medarbetare på gruppboenden och gruppboenden för äldre med minnesproblematik kommer att påbörjas för att delge varandra erfarenheterna av rutiner för dokumentation.

När platser inom särskilda boendeformer för funktionshindrade blir lediga och vid nybyggnadsprojekt samverkar förvaltningen med andra stadsdelar. Genom förmedlingsgrupperna blir lediga och nya bostäder en gemensam resurs för staden. I aktuella nybyggnadsprojekt utreds möjligheterna att bygga gruppboenden och trapphusboenden (egen lägenhet med viss service från en gemensamhetslokal). Aktuellt projekt är för närvarande kvarteret Åstorp.

Den planerade flytten av Enskededalens gruppbostad för personer med funktionshinder till Enskededalens servicehus kommer att ske under året. Flytten är något försenad på grund av byte av fastighetsägare.

Under året görs en översyn av verksamheten vid Svedmyrabadet för att säkerställa att den motsvarar brukarnas behov och önskemål. Resultatet redovisas i tertiärrapport 1.

Lokalerna inom daglig verksamhet och assistansenheten ses över under året för att förbättra arbetsmiljön och effektivisera lokalutnyttjandet.

Assistansenheten ser över möjligheterna att använda datoriserade planerings- och bemanningssystem.

Individ- och familjeomsorg med socialpsykiatri - vuxna

Stadsdelsnämndens mål

Mål – gemensamma för socialpsykiatri och vuxnenheten

- Insatserna utformas individuellt och den enskildes inflytande framgår klart i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser.
- De som kommer i kontakt med socialtjänsten ska bemötas respektfullt och deras ärenden ska utredas korrekt.

Uppföljning: Förvaltningen fortsätter med den årliga enkäten och tillfrågar besökare i maj månad om de får ett bra bemötande och har inflytande över den planering som görs samt får information om sina rättigheter.

- Systematisk utvärdering av insatser ska vara en del av vardagsarbetet.
Uppföljning: Närmaste arbetsledare granskar fortlöpande att den enskildes inflytande och individuellt utformade insatser framgår i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser. Utvärdering görs efter avslutade insatser.
- Nätverksinriktat arbetssätt ska vidareutvecklas inom alla områden.
Uppföljning: Målet följs upp vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

- Det interna och externa samverkansarbetet ska vidareutvecklas för att förebygga vräkningar.
Uppföljning: Formerna för samverkan följs upp vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

Mål – specifika för vuxenenheten

- Beroendemottagningen ska erbjuda tidiga insatser mot missbruk.
- Former för samverkan mellan socialtjänstens olika samverkanspartners ska vidareutvecklas.

Uppföljning: En enkätundersökning bland brukarna genomförs under hösten. Vid verksamhetsårets slut kommer formerna för samverkan att utvärderas med samverkansparterna.

Mål – specifika för socialpsykiatrien

- Insatser i boende och sysselsättning ska utvecklas utifrån målgruppens behov.
- Den uppsökande verksamheten ska metodutvecklas.

Uppföljning: Närmaste arbetsledare granskar fortlöpande att den enskildes inflytande och individuellt utformade insatser framgår i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser. Målen följs vidare upp vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

- Biståndsbedömningarna ska vara aktuella, ta hänsyn till den enskildes önskemål och utvärderas regelbundet utifrån den enskildes behov.

Uppföljning: För uppföljning av målet om aktuella biståndsbedömningar, införs ett nytt uppföljningssystem där varje handläggare ansvarar för att uppgifterna i systemet svarar mot aktuella beslut.

Utveckling och förändring

Inom ramen för kompetensfondens projekt ”Social Rehabilitering” fortsätter arbetet med att utveckla individuellt utformade rehabiliteringsinsatser till personer med psykiska funktionshinder. Metoder och arbetssätt kommer att förankras under året och integreras i verksamheten. Samverkan med psykiatrien följer en utarbetad modell med gemensamma vårdplaneringar. I samverkan med Vantörs stadsdelsförvaltning och Årsta-Vantörs socialpsykiatriska enhet för integrerad öppen och slutenvård ordnas regelbundet brukarsamråd tillsammans med företrädare för bland annat Riksförbundet för Social och Mental Hälsa i området.

För att förbättra livssituationen för psykiskt funktionshindrade utvecklas det rörliga teamet ytterligare under året. Teamet är mobilt och utför uppdrag i hela stadsdelsområdet. Medel för detta arbete söks ur stadens centrala medelsreserv.

Förvaltningen inför ett system med att intäktsfinansiera arbetsverksamheterna för att öka kostnadsmedvetenheten. Utbudet kommer därigenom att breddas och tydligare spegla brukarnas behov av insatser. Träfflokalen Flotten och Textil- och Pappersverkstan organiseras i en gemensam enhet. Verksamheterna slås även samman lokalmässigt, i Textil- och Pappers-

verkstans lokaler på Bränningevägen. Detta ger möjligheter till samordningsvinster både när det gäller lokaler och medarbetare. Verksamheterna ska vidareutvecklas för att möta behoven från yngre psykiskt funktionshindrade. Under året planeras att minska Textil- och Pappersverkstans verksamhet och utöka den IT-inriktade verksamheten. Förvaltningen planerar även att driva caféverksamhet inom socialpsykiatri.

För att öka kostnadsmedvetenheten inom verksamheterna intäktsfinansieras boendestöd och rehabiliteringsinsatser. Förändringen innebär en effektivisering och anpassning av verksamheten utifrån brukarnas behov.

Biståndsbedömningen för socialpsykiatri förs organisatoriskt över till beställaravdelningen för äldre och funktionshindrade. En särskild handläggare placeras vid vuxenenheten för att handlägga ärenden med dubbel-diagnoser. Under året utreds om utförarenheterna inom socialpsykiatri kan samorganiseras med verksamheten för funktionshinder.

Arbetet med att utveckla metoder för den uppsökande verksamheten fortsätter. Ett projekt för att förebygga hemlöshet pågår med stöd av socialstyrelsen. Ett bra sätt att nå hemlösa är att ha en träfflokal. Förvaltningen har under år 2005 fått medel för en sådan verksamhet. Dessvärre har de tillfrågade hyresvärdarna avböjt att hyra ut lokaler. Förvaltningen fortsätter därför att söka lämplig lokal för att ha en sådan verksamhet tillsammans med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning.

Ett stort antal människor saknar egen bostad och behöver kostnadskrävande placeringar i olika former. En genomgång av de samlade behoven är en förutsättning för att alternativa boendeformer ska kunna planeras.

Åtgärder mot missbruk

I januari startar förvaltningen en lokal beroendemottagning tillsammans med Farsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar samt landstingets psykiatri och Maria beroendevård. Prioriterade grupper är 18-25 åringar, kvinnor och människor med komplexa vårdbehov. Mottagningen är ett led i arbetet med att erbjuda tidiga insatser och stärka vårdkedjan för missbrukare.

Samverkan

I detta avsnitt beskrivs samverkan både internt inom förvaltningen och med externa samarbetspartners när det gäller vuxna och äldre.

Samarbete inom förvaltningen

Kring äldre och funktionshindrade, som riskerar att bli vräkt, finns fungerande samverkansformer inom förvaltningen. Under året utvecklas den samverkansgrupp, som bildades under år 2005. Syftet är att komma in i ett tidigt skede och hitta bra lösningar för individen.

Äldreomsorg och socialpsykiatri samverkar för att få handledning för vårdbiträden som arbetar med hemtjänstinsatser hos personer med psykiska funktionshinder.

Samarbete med frivilligorganisationer

I äldreboenden, hemtjänst och öppna verksamheter fortsätter arbetet med att utveckla möjligheterna att samverka med frivilligorganisationer för att uppnå en mer stimulerande vardag för de äldre. Förvaltningen kommer att ta initiativ till dialog med organisationerna.

Socialpsykiatrin har regelbunden samverkan med RSMH, Riksförbundet social och mental hälsa. Vid den nystartade beroendemottagningen kommer samverkan att ske med RSMH och Sällskapet Länkarna.

Samarbete med landstinget

En lokal samverkansöverenskommelse finns sedan år 2005 mellan Stockholms läns landsting, beställaravdelning Stockholm och Enskede-Årsta stadsdelsförvaltning.

Samverkan sker i övergripande form och på individnivå i enskilda ärenden. Stadsdelsförvaltningarna och sjukvårdsområdet i södra Stockholm fortsätter att utveckla formerna för samverkan. Gemensamma möten mellan biträddade enhetschefer, distriktssköterskor och biståndshandläggare genomförs. Syftet är att hitta enklare samverkansformer så att den enskilde äldre kan få sina behov av omvårdnad och medicinska insatser tillgodosedda på ett bra sätt.

En samverkansöverenskommelse med landstingets psykiatri finns för personer med psykiska funktionshinder och/eller beroendeproblematik. Överenskommelsen ska kompletteras med lokala handlingsplaner i samverkan med psykiatrin.

Medarbetarna

Stadsdelsnämndens mål

- Frisknärvaron ska öka jämfört med år 2005.
Uppföljning: Målet kommer att följas upp med statistik och redovisas i verksamhetsberättelsen. Sjukfrånvaron följs upp varje månad.
- Medarbetarna ska ha inflytande i planering, utförande och uppföljning av arbetet.
- Medarbetarna ska ges möjlighet till kompetensutveckling.
- Hälsofrämjande insatser för medarbetarna ska främja positiva förändringar av livsstilen.
Uppföljning: Målen följs upp kontinuerligt genom medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar samt genom att alla medarbetare deltar i stadens medarbetarenkät. En psykosocial skyddsronde görs varje år. Förvaltningen följer upp målen genom dialogmöten, tertiärrapporter och verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Kompetensförsörjning

Förvaltningen fortsätter att söka nya vägar för att vara en attraktiv arbetsgivare. Ett sätt är att ta reda på vad unga medarbetare upplever som en attraktiv arbetsplats. Intervjuer har genomförts med unga medarbetare under 30 år för att få veta hur de ser på sin arbetsplats och vad som får dem att stanna kvar. Detta genomförs även under år 2006. Resultaten kommer att användas i arbetet med att rekrytera nya medarbetare. Dessutom intervjuas medarbetare mellan 55-60 år i fokusgrupper för att ge underlag till ett program för äldre medarbetare (60+).

Forum för att stärka medarbetarnas delaktighet och möjlighet att påverka finns genom arbetsplatsträffar, planeringsdagar, systematiskt arbetsmiljöarbete samt medarbetarsamtal. Formen för arbetsplatsträffarna ska utvecklas. Alla medarbetare ska ha utvecklingssamtal med sin chef som ska resultera i en individuell kompetensutvecklingsplan utifrån en mall. Utbildning i samverkansavtalet och det systematiska arbetsmiljöarbetet fortsätter.

Förra årets inspirationsdag för medarbetare inom äldre och funktionshinder samt minimiavtalet "Stadsdelens barn" för medarbetare inom förskola, skola och socialtjänst var mycket lyckade. Förvaltningen kommer därför under året att arrangera inspirationsdagar för alla medarbetare inom verksamheterna. Syftet är dels att ge medarbetarna möjlighet att presentera

sina verksamheter för varandra dels inspirera till nya metoder och arbets-sätt genom workshops, föreläsningar och seminarier.

Ett nyhetsbrev ”Vi i Enskede-Årsta” ges ut regelbundet för att alla medar-betare ska vara välinformerade.

En projektanställning kommer att inrättas för att möta behovet av informa-tion och utbildning med anledning av det nya avtalet för hantering av övertalighet.

Om det finns behov skapas en personalpool, i första hand inom äldreom-sorg och omsorg om funktionshindrade, under året.

Kommande generationsskifte

Fram till år 2012 beräknas 327 medarbetare att gå i ålderspension. Störst blir avgångarna inom skola och äldreomsorg med totalt cirka 200 personer samt inom förskolan med cirka 50 personer. Under år 2006 går cirka 30 medarbetare i ålderspension.

Kompetensutveckling

Samarbetet med högskolorna är en viktig åtgärd för att klara kompetens-försörjningen. Förvaltningen tar emot både lärarstudenter och socionom-studerande. Projekten inom barn- och ungdomsenheten samt enheten för vuxna har fått resurser både för metodutveckling och kompetensutveck-ling. Äldreomsorgen tar varje år emot ett antal sjuksköterskestudenter, socionomstuderande och elever från vårdgymnasier. Genom en särskild satsning genomförs en riktad utbildning i svenska för invandrare.

I projektet ”Jobbrotation” vikarier långtidsarbetslösa i förskolan och verk-samheter inom funktionshinder som ersättare för medarbetare som får kompetensutveckling. Inom förskolan fortsätter utbildningen i pedagogisk dokumentation, som bedrivs av lärarhögskolan i Stockholm i samarbete med kompetensfonden. Totalt deltar elva av förvaltningens medarbetare och för den här satsningen är det betydelsefullt med vikarier genom ”Jobb-rotation”.

Chefs- och ledarutveckling

Förvaltningen fortsätter under året att utveckla och samordna insatserna för chefs- och ledarutveckling. Chefsforum fortsätter som mötesplats för information från förvaltningsledningen och forum där enhetscheferna kan diskutera och utbyta erfarenheter. Cheferna arbetar i grupper med aktuella teman och resultatet återförs till hela chefsgruppen. Teman om hälsa och ledarskap fortsätter även under år 2006.

Cheferna får i uppdrag att arbeta med:

- hälsa och ökad frisknärvaro.
- delaktighet och inflytande.
- utveckling av arbetsplatsträffar och lokala samverkansgrupper.

Under hösten 2005 inleddes ett chefsutvecklingsprogram för enhetschefer och biträdande enhetschefer. Det inledande blocket handlar om det personliga ledarskapet. Under året kommer förvaltningen att starta ytterligare ett program för biträdande enhetschefer. En särskild satsning genomförs i form av en inventering av vad enhetscheferna behöver för kompetensutveckling. Med kompetensutveckling menas utveckling i det personliga ledarskapet, teoretiska ämnen samt administrativa rutiner. Inventeringen ska leda till en individuell kompetensutvecklingsplan för varje enhetschef.

Kompetensfonden har tagit fram ett program för att utveckla ledarna i stadens förskolor och grundskolor. Syftet är att utveckla det pedagogiska ledarskapet, stärka kvalitetsarbetet och förbättra arbetsmiljön. I ett första skede deltar de två ledningsgrupperna från förskoleområde Dalen och Enskede skola.

För att göra nämndens beslut mer kända och spridda i organisationen fortsätter vi att bjuda in alla enhetschefer till ett kort informationsmöte dagen efter nämndmötet.

Sjukfrånvaro

Särskilda riskgrupper med hög sjukfrånvaro

Äldreomsorgen har stora grupper med hög frånvaro, i första hand vårdbiträden och undersköterskor. Från och med år 2004 ökade sjukfrånvaron inom dessa grupper igen efter att ha minskat året innan. Ekonomibiträden vid förskolor och skolor har också en hög sjukfrånvaro.

Förbättra medarbetarnas hälsa och minska sjukfrånvaro

Frisknärvaron ska öka under året, bland annat genom olika friskvårdsprojekt. Inom förskola, äldreomsorg och funktionshinder prövas olika insatser för att öka närvaron:

- förenklad personalbudget (medarbetarna får del av de minskade kostnaderna om sjukfrånvaron sjunker).
- friskvårdspeng.
- ny sjukskrivningsrutin (sjuk- och friskanmälan via Previa).
- friska arbetsplatser - utveckla arbetet med friskfaktorer.
- enheter, som redovisar överskott, får använda en viss del av detta till personalbefrämjande insatser.

Ett led i arbetet med hälsofrämjande insatser är att utbilda ytterligare medarbetare till hälsoinspiratörer för att öka intresset och kunskaperna i kost, motion och andra livsstilsfrågor. Förvaltningens friskvårdsprogram erbjuds alla medarbetare. Enheterna uppmuntras till att schemalägga friskvårdsaktiviteter.

Under året arrangeras en "hälsovecka" där enheterna ska arbeta med hälsofrämjande insatser. Under veckan erbjuds föreläsningar och "prova på aktiviteter" med mera.

För att utveckla formerna för att kunna mäta frisknärvaron ska nyckeltal utvecklas som är lätta att följa. För att öka förvaltningens kunskap om detta kommer studiebesök att genomföras. Kostnaderna för korttidsfrånvaron förtydligas så att det blir lättare att se sambandet mellan kostnad och frånvaro.

Rehabiliteringsarbetet fokuseras på tidig rehabilitering med snabba åtgärder vid upprepad korttidsfrånvaro. Enhetscheferna erbjuds kompletterande utbildning för att påskynda rehabiliteringsprocessen.

Hälsoprojekt på Stureby sjukhem

Hälsoprojektet på Stureby sjukhem startade under år 2005 med medel från kompetensfonden. Projektet fortsätter under året och ska utvärderas tillsammans med Previa. Syftet är att minska frånvaron genom att på försök schemalägga arbetstiden med 33 timmar per vecka. Resterande 4 timmar fördelas på 2 timmar fysisk aktivitet och 2 timmar kompetenshöjande utbildning.

Processtyrda grupper inom hemtjänst

Förvaltningen har beviljats medel från kompetensfonden för att utveckla arbetsorganisationen och öka frisknärvaron inom hemtjänsten. I projektet utvecklar Gullmarsplans hemtjänst en processtyrd arbetsorganisation med tydliga rutiner där medarbetarna får större inflytande. Möjligheter till erfarenhetsutbyte och kompetensutveckling kring de individuella arbetsplanerna ryms också i arbetet. Projektet startade 1 maj 2005 och ska vara genomfört till juni 2006.

Arbetstider

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden bland förvaltningens cirka 2 400 tillsvidareanställda månadsavlönade framgår av följande tabell:

Sysselsättningsgrad	Tillsvidareanställda månadsavlönade	
	Antal	Andel
Heltid (100 %)	1 879	78 %
Deltid	530	22 %
varav 80-99 %	197	8 %
varav 60-79 %	228	10 %
varav 40-59 %	105	4 %

Inom omsorgen om funktionshindrade arbetar 127 medarbetare deltid, vilket är totalt 46 % av alla som arbetar i verksamheten. Inom äldreomsor-

gen är motsvarande antal 223 (26 %) och inom förskolan 73 medarbetare (18 %).

Förvaltningen planerar för närvarande inte några specifika åtgärder utifrån medarbetarnas sysselsättningsgrad. Alla deltidsanställda som anmält intresse av högre sysselsättningsgrad får förfrågan så snart det blir en lämplig heltidsbefattning ledig. Vid varje översyn av scheman strävar förvaltningen efter att skapa fler heltidsanställningar. Vid övertalighet kan det dessvärre innebära att det är deltidsanställningarna som blir kvar.

Arbetstidsmodeller och friår

Mer flexibla arbetstidsmodeller provas inom hemtjänst och omsorg om funktionshindrade. Många enheter försöker anpassa arbetstiderna för till exempel småbarnsföräldrar som har svårt med kvälls- och helgtjänstgöring.

Medarbetarna kan söka ledighet för friår. Hittills har endast några få anställda kunnat börja sin ledighet, eftersom arbetsförmedlingen har haft svårt att hitta lämpliga vikarier.

Löner

Tidigare års lönekartläggningar har inte visat att det skulle finnas några osakliga löneskillnader inom förvaltningen. Enligt 2004 års kartläggning hade män högre medianlön än kvinnor i tre befattningar: barnskötare, 1:e mentalskötare och sjukvårdsbiträde. I sex av fjorton befattningar var männens medianlön lägre än kvinnornas. Året innan hade männen lägre medianlön i åtta befattningar. Resultaten visar att männens medianlöner närmar sig kvinnornas.

Under året kommer förvaltningen att utveckla arbetet med lönekartläggning för att spåra osakliga löneskillnader. Den könsuppdelade lönestatistiken i jämställdhets- och mångfaldsplanen är ett underlag för att analysera löneskillnader. För att underlätta jämförelser kommer redovisningen att kompletteras med lönestatistik för staden som helhet. Det räcker emellertid inte med statistik för att kunna avgöra om det finns osakliga löneskillnader. En djupare analys genomförs i samarbete med de fackliga organisationerna. Syftet är att kartlägga bakgrunden till löneskillnader i vissa befattningar, exempelvis inom förskola och äldreomsorg.

Bygga bostäder och utveckla Stockholm

Stadsdelsnämndens medverkan i samhällsplaneringen styrs av kommunfullmäktiges inriktningsmål Bygga bostäder och utveckla Stockholm. Kommunfullmäktige har förtydligat inriktningsmålet med prioriterade inriktningar för bostadsbyggande, näringsliv och arbetsmarknad samt utveckling av trafiksystemen.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder styrs av den prioriterade inriktningen Stärkt näringsliv och arbetsmarknad.

Stadsmiljö och brottsförebyggande arbete

Stadsdelsnämndens mål

- Stadsdelsnämnden deltar i samhällsplaneringen utifrån kunskapen om lokala förhållanden och behov.
Uppföljning: Antalet större projekt redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Stadsdelsnämnden medverkar till att nya bostäder byggs och planerar för behovet av kommunal service.
Uppföljning: Antalet samråd och remissvar redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Stadsdelsområdet ska vara rent och välskött.
Uppföljning: Klagomålsstatistik via driftcentralen redovisas i tertiärrapporterna. Antalet brukaravtal och städkampanjer redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Snöröjning utförs så att god framkomlighet råder.
Uppföljning: Klagomålsstatistik via driftcentralen redovisas i tertiärrapporterna.
- Brottsförebyggande rådets arbete ska vidareutvecklas med särskilt fokus på ungdomar.
Uppföljning: Insatser och resultat redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Från och med 1 januari ansvarar stadsdelsnämnderna även för investeringar i park- och grönområden samt för fritids- och friluftslivet. Ansvaret för Årstafältet, som är en kommuncentral park, förs över till trafiknämnden. Stadsdelsnämnderna får ansvar för vinter- och barmarksrenhållning av trafiklederna. En personalförstärkning görs därför med en gatu- och parkingenjör samt en halvtid som handläggare för bygglov och markupplåtelse.

Avtalet med entreprenören för snöröjning, halkbekämpning och barmarksrenhållning vid trafiklederna går ut i september och ska upphandlas under året. För att minska den så kallade PM 10 halten på Nynäsvägen kommer beslut om särskilda åtgärder att fattas av kommunfullmäktige. PM 10 är ett samlingsbegrepp för partiklar som är mindre än 10 mikrometer och som framförallt bildas genom slitage av vägbeläggning.

Bostäder och kommunal service

I stadsdelsområdet pågår planering för en rad nya bostäder och verksamheter genom förtätning och helt nya bostadsområden. Strategiskt i planeringen är dialogen med boende och verksamma samt hur behovet av kommunal service ska tillgodoses. För de två större bostadsprojekten Årstastråket och Blåsut har särskilda befolkningsprognoser tagits fram. Dessa visar att förskolor och skolor behöver byggas ut. En gruppbostad planeras vid projektet Blåsut.

Utbyggnaden av förskolor pågår för att tillgodose behovet av nya platser och minska barngrupperna.

Stadsmiljö

Stadsmiljön är en viktig fråga för medborgarna. En särskild satsning görs för att se till att stadsdelsområdet är rent och snyggt. Städfrekvensen ska öka bland annat genom att arbetstagare via länsarbetsnämnden, så kallade Lan-jobbare kommer att plockstäda områden, främst vid Gullmarsplan och Globen. I samarbete med företagare, boende och föreningar ska insatserna samordnas för att skapa en helhetssyn och en bättre stadsmiljö. Så kallade brukaravtal med medborgare ska uppmuntras. Trygghetsvandringar genomförs i området i samarbete med polis, boende och näringsidkare. Resultatet används sedan som underlag för att utforma en trygg och säker stad.

Samarbetet med entreprenörerna ska vidareutvecklas för att snabbt kunna åtgärda och förbättra utifrån synpunkter och klagomål från boende och verksamma. Målet är att klotter ska vara borttaget inom 48 timmar. Rutiner för att sanera och rapportera till berörd fastighetsägare ska utarbetas kommuncentralt. Klotter på förvaltningens lokaler ska omedelbart anmälas till hyresvärden av respektive enhet med en begäran om att polisanmälan görs. Kopia på anmälan lämnas till gatu- och parkenheten som sammanställer statistik samt kontrollerar att klottret tagits bort inom rimlig tid. Nolltolerans ska eftersträvas genom snabba insatser för städning och sanering, utökat samarbete med skola och polis och en kraftsamling mot nedskräpningen.

Förvaltningens medarbetare uppmuntras att cykla till och från arbetet och inom arbetet. Enheterna uppmuntras att köpa tjänstecyklar. Förvaltningen leasar, om det alternativet finns, enbart miljöbilar och användarna uppmanas att tanka med biogas eller etanol och endast elhybridbilar med bensin.

Brottsförebyggande arbete (BRÅ)

Ett lokalt brottsförebyggande råd samordnar det brottsförebyggande arbetet i Enskede-Årsta. Lokala BRÅ i Dalen och Östberga har till uppgift att följa utvecklingen och föreslå förebyggande aktiviteter.

Brottsförebyggande rådet kommer att prioritera följande områden:

- ungdomsfrågor.
- bostadsinbrott.
- trygghetsvandringar.
- ordningen vid Gullmarsplan.
- öppet forum för allmänheten.
- föräldravandringar.

För att satsa på det brottsförebyggande arbetet bland ungdomar startas ett särskilt ungdomsprojekt inom BRÅ, som ska organisera brottsförebyggande åtgärder utifrån olika infallsvinklar. För att hålla ihop detta uppdrag kommer särskilda resurser att avsättas. Inom projektet kommer individer och grupper som behöver riktade åtgärder att kartläggas. Vidare genomförs utbildning och diskussioner om brottsförebyggande arbete på fritidsgårdar och skolor. Utöver det bildas en organisation för föräldravandring i hela stadsdelsområdet. Inom projektets ram ingår även uppföljning och vidare stöd till de ungdomar, som under år 2005 ingick i ungdomssatsningen i Dalen. Arbetet sker i nära samarbete med polisen. Dessutom kommer Enskede-Årsta och Skarpnäcks stadsdelsförvaltningar att samverka i ett flickprojekt.

Förvaltningen kommer att arrangera ett möte kring ungdomsfrågor i Gamla Enskede, Enskedefältet och Enskede Gård. Till mötet bjuds skolor och lokala föreningar in.

Trygghetsvandringar genomförs i de olika stadsdelarna inom Enskede-Årsta. Syftet med dessa inventeringar är att på ett metodiskt sätt granska närmiljön i de olika delområdena. Boende och företagare bjuds in till vandringarna och resultatet utgör sedan underlag för att utforma en tryggare stadsmiljö.

Förvaltningen fortsätter det trygghetsskapande arbetet vid Gullmarsplan tillsammans med företagarförening och fastighetsägare.

Pensionärsorganisationerna i området kommer att bjudas in till informationsmöten om bland annat tryggheten i stadsdelen. Mötena arrangeras av brottsförebyggande rådet i samarbete med polisen.

För att effektivisera det lokala brottsförebyggande arbetet och hitta lösningar till gemensamma problem som rör otrygghet och brottslighet bildades ett formellt chefsråd år 2003. Rådet består av polismästare och opera-

tiv chef för Söderorts polismästardistrikt, stadsdelsdirektörer i nio stadsdelsförvaltningar, berörda närpolischefer och brottskoordinatorer samt företrädare för söderorts åklagarkammare, Storstockholms Lokaltrafik och Stockholms läns landsting. Chefsrådet har träffat en överenskommelse om samverkan och prioriteringar inför år 2006. Enligt överenskommelsen ska brottsförebyggande åtgärder som vänder sig till ungdomar upp till 18 år prioriteras.

Stärkt näringsliv och arbetsmarknad

Stadsdelsnämndens mål

- Enheterna ska erbjuda minst en praktikplats.
Uppföljning: Antalet praktikplatser redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Pratikplatser

Förutsättningarna för att ta emot praktikanter i förvaltningens verksamheter ses över för att möjliggöra att alla enheter ska kunna erbjuda en plats. En projektanställd person kommer att samordna verksamheten inom förvaltningen. I uppdraget ingår även att stimulera näringsidkare att ta emot praktikanter.

Aktiviteter

Förvaltningen arbetar vidare med företagsområdena vid Gullmarsplan och Årsta partihallar. En uppföljning görs av den områdesöversyn som genomfördes vid Gullmarsplan år 2005. Viktiga frågor är trafiksituation, taxistation, väg- och hänvisningsskyltar, trygghet och säkerhet runt torget, renhållning och klottersanering samt att få fler företagare till företagarföreningen. Förvaltningen stödjer företagarna i arbetet och har även ett nära samarbete med polisen.

I arbetet kring Årsta partihallar arbetar förvaltningen vidare tillsammans med Stockholms näringslivskontor kring följande fyra punkter: gemensam programförklaring för området, samordning av gemensamma insatser för snöröjning och renhållning, förslag till detaljplan för att reglera markens användning samt utredning av miljöstation i området.

Nya kontakter kommer att tas med företagare i Östberga samt i Gamla Enskede och Årsta Centrum. En målsättning för förvaltningen är att tillsammans med intresserade företagare få igång företagarföreningar i dessa områden. Aktiviteterna är en del i arbetet med stadens arbetsmarknadspolitiska program.

Förvaltningen arbetar även för en ökad intern samordning av kontakterna med företagen. Flera olika handläggare har idag kontakt med företag i området när det gäller bland annat tillstånd, tillsynsverksamhet, miljödiplomering och konsumentfrågor.

Anställningsstöd och plusjobb

Stockholms stad har, i samarbete med länsarbetsnämnden, avsatt centrala medel för anställningar med anställningsstöd och så kallade plusjobb med full lönekomensation för förvaltningen.

Förvaltningen har meddelat att 16 personer med anställningsstöd är välkomna, främst för att arbeta inom ekonomi- och stadsmiljöavdelningen med renhållning, röjning med mera.

Förvaltningen har även anmält intresse av att ta emot 24 personer från länsarbetsnämndens så kallade plusjobb, vilka riktar sig till personer som har varit arbetslösa i minst 24 månader. Till största delen kommer förvaltningen att erbjuda arbeten som trivselsvårdar/värdinnor i skolan och vårdar/värdinnor i äldreomsorgen. Plusjobben ska vara kvalitetshöjande och inte användas som ordinarie bemanning eller vikariat.

Internationell verksamhet

Globträdets internationella engagemang sker inom ramen för FN:s Millenniemål, barnkonventionen och Agenda 21. Barn och ungdomar från några skolor i stadsdelsområdet och ungdomsrådet är aktiva i planeringen. En "Barnens mötesplats" skapas på Årstafältet där barn kan möta lokala beslutsfattare.

Socialtjänstavdelningen ingår i ett nordiskt nätverk med internationell anknytning inom MST-projektet (Multi Systemic Therapy). Samarbetet ligger väl i linje med kvalitetsarbetet inom barn- och ungdomsenheten och nämndens prioriteringar om att öka öppenvården.

Medarbetare vid barn- och ungdomsenheten är genom kompetensfonden med i ett projekt i Baltikum om chefsutveckling inom socialtjänsten. Cheferna från Sverige deltar på lika villkor som cheferna i de baltiska länderna.

Enskede skola har startat ett samarbete med staden Jyväskylä i Finland, skolans namn är Kilpinien skola. Erfarenhetsutbytet med skolan i Vilnius, Litauen, vilar för närvarande.

Årtaskolans ledning, medarbetare och elever kommer att delta i ett samarbetsprojekt med skolor i Leeds, England under åren 2006-2008. Projektet sponsras av kompetensfonden.

Föreståndaren på Östberga fritidsgård deltar i nätverksträffar inom EU:s ungdomsprogram, vilket leder till en ökad internationell kompetens. En ansökan om ungdomsutbyte tillsammans med Estland, Frankrike och Turkiet har skickats in av fritidsgårdens föreståndare. Utbytet är planerat att genomföras under sommaren med Turkiet som värdland.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

Stadsdelsnämndens mål

- Insatserna utformas individuellt och den enskildes inflytande framgår klart i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser.
- De som kommer i kontakt med socialtjänsten ska bemötas respektfullt och deras ärenden ska utredas korrekt.

Uppföljning: Förvaltningen fortsätter med den årliga enkäten och tillfrågar besökare i maj månad om de får ett bra bemötande och har inflytande över den planering som görs samt får information om sina rättigheter.

- Systematisk utvärdering av insatser ska vara en del av vardagsarbetet.

Uppföljning: Närmaste arbetsledare granskar fortlöpande att den enskildes inflytande och individuellt utformade insatser framgår i utredningar, handlingsplaner och överenskommelser. Utvärdering görs efter avslutade insatser.

- Nätverksinriktat arbetssätt ska vidareutvecklas inom alla områden.
- Det interna och externa samverkansarbetet ska vidareutvecklas för att förebygga vräkningar.
- Arbetet med gruppen av sökande som är sjukskrivna och tillika nollklassade ska vidareutvecklas.

Uppföljning: Arbetssätten och formerna för samverkan följs upp vid dialogmöten och i verksamhetsberättelsen.

- Metoder för stöd och insatser för att långtidsarbetslösa och andra som får försörjningsstöd ska bli självförsörjande ska vidareutvecklas.

Uppföljning: Statistik sammanställs kontinuerligt över hur många som deltar i arbetsmarknadsprojekten och antalet personer som blivit självförsörjande. Minskning av antalet hushåll som får försörjningsstöd följs upp via månatlig statistik från USK (utrednings- och statistikkontoret). För att följa upp insatser för arbetslösa kom-

mer de att erbjudas att delta i en fokusgrupp alternativt besvara en enkät.

- Barnens behov ska uppmärksammas när vuxna söker bistånd.
Uppföljning: Att barns behov har uppmärksamats när vuxna söker ekonomiskt bistånd, följs upp kontinuerligt i ärendedragningar och dokumenteras i handlingsplaner och beslut.
- Budget- och skuldrådgivning ska erbjudas.
Uppföljning: Antalet personer som fått stöd och hjälp av förvaltningens budget- och skuldrådgivare redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Genom samverkan med olika aktörer ska förvärvsfrekvensen öka.
- Erbjudande om sommarjobb för ungdomar ska öka jämfört med år 2005.
Uppföljning: Förvärvsfrekvensen följs upp genom utrednings- och statistikkontorets (USK) statistik en gång per år. Utvecklingen av arbetslösheten följs genom USK:s månatliga statistik över arbetslösa i olika åldrar. Insatser i projektet ”arbete.nu”, för arbetslösa ungdomar med försörjningsstöd, 18-24 år, följs upp i ärendegenomgångar och statistik. Antalet sommarjobb som erbjudits följs upp i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Arbetet med arbetslösa ungdomar som får försörjningsstöd är ett prioriterat område. Förvaltningen deltar tillsammans med Skarpnäcks stadsdelsförvaltning och arbetsförmedlingen i projektet ”arbete.nu”, som vänder sig till arbetslösa ungdomar 18-24 år. Projektet FRAM ger sysselsättning till yngre personer 18-24 år i form av enklare parkarbete och målning. Projektet, som finansieras av kompetensfonden, avslutas i november och permanentas därefter. De båda projekten har hittills visat mycket positiva resultat.

En analys av arbetssätt och verksamhetens struktur har startat för att uppnå en effektiv organisation av arbetet och anpassa metoderna till olika målgrupper, främst arbetslösa ungdomar. Arbetet med att minska antalet personer som har ekonomiskt bistånd pågår i flera projekt. Arbetet med att nå kommunfullmäktiges mål att halvera antalet personer med ekonomiskt bistånd från 1999 års nivå ligger fast och pågår i flera projekt.

Tillsammans med Farsta, Skarpnäcks och Vantörs stadsdelsförvaltningar drivs projektet Afso (Arbetsforum sydost), som vänder sig till arbetslösa med försörjningsstöd. Projekten, som genomförs med stöd av kompetensfonden, har hittills givit goda resultat. Arbetsmetoderna utvecklas fortlö-

pande och kommer att inarbetas i den ordinarie verksamheten efter projektens slut.

Ett avtal om samverkan med arbetsförmedling, försäkringskassan och landsting är under utvecklande. Samverkan gäller främst sjukskrivna personer utan ersättning och långtidsarbetslösa personer med sociala och medicinska arbetshinder. För att ta fram möjliga vägar till rehabilitering för personer som har försörjningsstöd under lång tid har förvaltningen hjälp av konsultläkare.

SFI (svenska för invandrare)-studerande erbjuds förberedande yrkessvenska (FYS) och praktik som komplement. Syftet är att ge individen bra förutsättningar för att komma ut på arbetsmarknaden.

Feriearbete ordnas inom förvaltningens verksamheter för skolungdomar som har svårt att själva skaffa arbete. Förvaltningen kommer att kunna ta emot cirka 150 feriearbetande ungdomar inom våra verksamheter.

Barnperspektivet

I det dagliga arbetet uppmärksammas barns behov när vuxna söker ekonomiskt bistånd. Vid ärendedragningar ställs alltid frågor om barn finns i familjen och konsekvenser för barnen vägs in och dokumenteras när beslut fattas.

Motverka vräkningar

Förvaltningen driver ett projekt med stöd av Socialstyrelsen för att utarbeta arbetsmetoder för att förebygga hemlöshet. Projektet arbetar uppsökande och ett samarbete finns nu med de större hyresvärdarna och kronofogdemyndigheten. Arbetet inriktas på att nå en större flexibilitet i samverkan internt och åstadkomma snabbare insatser. En särskild arbetsgrupp med representanter från olika avdelningar i förvaltningen har som uppgift att komma fram till handlingsplaner för att förebygga vräkningar.

Budget- och skuldrådgivning

Budget- och skuldrådgivningen fortsätter att erbjuda aktuell information om bland annat skuldsanering utifrån människors olika behov. Rådgivning ges per telefon och vid besök.

Flyktingmottagande

Stadsdelsnämndens mål

- Flyktingar ska ges introduktion och hjälp till egen försörjning.
Uppföljning: Introduktionen följs upp med fokus på hur många flyktingar som fått egen försörjning och hur behovet av insatser för barn, ungdomar och äldre tillgodosätts.

Utveckling och förändring

Arbetet med flyktingintroduktionen bygger på individuella planer, som följs upp fortlöpande. Flyktingmottagandet kommer att förstärka aktiviteter som ska ge kunskap om svenska samhället och arbetsmarknaden genom bland annat besök på arbetsförmedlingen och arbetsplatser. Detta är viktigt för att ge optimala förutsättningar för flyktingarna att nå egen försörjning så snabbt som möjligt.

Barns och ungdomars särskilda behov av insatser kommer att uppmärksammas när de individuella handlingsplanerna tas fram. En väl fungerande skola och förskola är en väsentlig del i flyktingfamiljernas introduktion och förvaltningen har därför en god beredskap för dessa behov.

För personer som av hälsomässiga eller andra skäl inte omgående kan delta i en arbetsinriktad introduktion erbjuds insatser genom programmet Mobilisering-Hälsa, med stöd av kompetensfonden. Programmet pågår 16 veckor och innehåller metodseminarier, friskvård, bildskapande, data samt information.

Stockholm förväntas under året få en kraftig ökning av antalet flyktingar som en konsekvens av den nya asyllagen som trädde i kraft 15 november. Lagen ger gömda flyktingar möjlighet att söka ny prövning av sin asylansökan. För att möta det ökade behovet behöver ytterligare två medarbetare anställas till den gemensamma flyktingmottagningen för Enskede-Årsta, Farsta och Vantörs stadsdelsförvaltningar.

Medel har sökts ur EU:s flyktingfond för att utveckla en flyktingguide-verksamhet med inriktning på arbetsmarknad. Tanken är att flyktingarna ska få praktisk vägledning och information som underlättar deras vardagsliv.

Samarbetet med landstinget utvecklas genom deras transkulturella centrum och i kontakten med enskilda vårdgivare.

Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad

Stadsdelsnämndens alla verksamheter styrs av kommunfullmäktiges inriktningsmål Göra Stockholm till en ekologiskt hållbar storstad. Stadsmiljöverksamheten och Agenda 21 styrs av inriktningsmålet.

Agenda 21

Stadsdelsnämndens mål

- Fler medborgare ska engageras i det lokala Agenda 21-arbetet.
Uppföljning: Antalet hushåll som har deltagit i information om energisparmetoder. Totala antalet företag som miljödiplomerats, för första, andra eller tredje gången samt antal företag som förbereder sitt första miljödiplom redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Agenda 21-arbetet är ett lokalt förankrat arbete för en hållbar utveckling där miljö, demokrati och sociala aspekter vägs samman för att utveckla den lokala demokratin. En strategi för detta kommer att tas fram för staden. En särskild Agenda-21 dag kommer att anordnas i Årsta och Johanneshov, i samarbete med lokala företagare. Medborgare bjuds även in för att diskutera Agenda 21-frågor med stadsdelsnämnden.

Hushållen i Dalen och i Östberga kommer att få information om metoder för att spara energi, som påverkar både hushållsekonomin och växthus-effekten positivt. Områdets villaägare får information om konvertering från direktverkande el och olja till fossilfri uppvärmning, i samarbete med konsumentsekreteraren och energirådgivningen.

Agenda 21-projektet vid Träffpunkt Dalen fortsätter för att engagera och ge boende ökade förutsättningar att vara delaktiga i gemensamma angelägenheter. Barn och vuxna erbjuds kunskap om stadens miljöprogram och hur ekonomi och ekologi samverkar genom individens val i vardagssituationer.

I samverkan med flera intressenter, till exempel bostadsbolagen, startas ett projekt för att minska klottret samt skapa bättre sopsortering och möjligheter till kompostering.

I samarbete med Micasa Fastigheter kommer en gård vid Enskededalens servicehus att rustas upp. Inriktningen är att skapa en "Sinnenas trädgård" och en boulebana för de äldre.

Förvaltningen fortsätter att erbjuda företag i området att miljödiplomera sin verksamhet. Under året kommer även förvaltningens egna enheter, främst förskolorna, att stimuleras till att miljödiplomera sina verksamheter.

Samarbetet med Globträdet fortsätter, vars internationella engagemang grundas på barnkonventionen och Agenda 21 med anknytning till UNICEF och FN:s miljöprogram UNEP.

Bryta segregationen och fördjupa demokratin

Stadsdelsnämndens alla verksamheter styrs av kommunfullmäktiges inriktningsmål Bryta segregationen och fördjupa demokratin. Kommunfullmäktige har förtydligat inriktningsmålet med tre prioriterade inriktningar när det gäller ökad tillväxt och integration, motverka diskriminering samt stärka det lokala inflytandet.

Jämställdhet och mångfald, Konsumentvägledning och Stadsdelsförnyelse styrs av inriktningsmålet.

Medborgarnas delaktighet

Stadsdelsnämndens mål

- Olika forum för att stärka medborgarnas inflytande ska skapas.
- Information om verksamheterna ska vara tillgänglig för alla och anpassas till olika målgruppers behov.

Uppföljning: Målen följs bland annat upp genom besöksstatistik vid olika möten, enkätundersökning till de som lämnat in medborgarförslag samt till boende i området för att fånga in synpunkter på informationsbladet som delas ut till alla hushåll. Medborgarkontorets utökade service i Dalen och Östberga utvärderas under året.

Utveckling och förändring

Demokratin ska genomsyra alla stadens verksamheter, i mötet med brukare och boende i stadsdelarna. Stadsdelsnämnderna har ett särskilt ansvar för att på olika sätt bejaka medborgarnas möjligheter till inflytande i den egna stadsdelen. Nämnderna ska tillhandahålla arenor, där invånarna kan framföra sina synpunkter. Särskild vikt läggs vid att stärka ungdomarnas inflytande över den egna närmiljön.

Alla verksamheter har också ett ansvar för att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer. Satsningen på stadsdelsförnyelsen är en viktig del i arbetet med ökad integration, rättvisa, tillväxt och attraktiva boende- och livsmiljöer i Stockholm.

Stadsdelsnämnden

Öppna nämndmöten

Stadsdelsnämndens sammanträden hålls en gång i månaden och är öppna för allmänheten. Den öppna frågestunden har oftast ett tema som är kopplat till en aktuell fråga i området. För att underlätta för besökarna hålls sammanträdena på olika platser i stadsdelsområdet.

På förvaltningens webbplats kan medborgare ta del av föredragningslista, handlingar och protokoll. De kan även prenumerera och lätt söka bland alla ärenden för att se om något särskilt ärende behandlats. Genom det nya verktyget ”Insyn” har hanteringen av ärendena förbättrats betydligt. Förvaltningen marknadsför och förädlar tjänsten ytterligare under året.

Information om nämndens sammanträden finns i lokaltidningen, på anslagstavlor, förvaltningens webbplats, medborgarkontoret och i förvaltningskontorens ”skyltfönster”. Handlingar till nämndens sammanträden finns på stadsdelskontoren vid Årstavägen och Dalens Allé, medborgarkontoret vid Gullmarsplan, i Östberga, i receptionen på Stureby sjukhem samt Enskede och Årsta bibliotek.

Demokratiberedning

Nämndens demokratiberedning fortsätter sitt arbete med att skapa olika typer av forum för kommunikation. Under året kommer beredningen att delta vid större evenemang som anordnas i området. På så sätt skapas möjlighet till möten och samtal med medborgare. Under en vecka i mars bjuder nämnden in till temamöten i alla åtta delområden inom Enskede-Årsta. Mötena kommer att fokusera på nämndens nya ansvar för parkinvesteringar och vägunderhåll samt hur det stora engagemanget för den lokala miljön kan utveckla nya samverkansformer, till exempel när det gäller brukaravtal.

Demokratiberedningen bjuder även in till seminarier med olika teman, till exempel framtidens äldreomsorg (Språnget), Agenda 21 och ungdomsfrågor. En särskild integrationskonferens för medborgare kommer att genomföras under året.

Under året utarbetas en saklig och lättläst information om höstens val.

Dialog mellan nämnd och skola

Under året kommer förvaltningen att bjuda in till möte mellan nämnd, lärare och elever i skolår 9.

Synpunkter och medborgarförslag

Barn, ungdomar och vuxna samt föreningar kan lämna medborgarförslag till stadsdelsnämnden. Drygt ett femtiotal invånare har hittills använt sig av den här möjligheten. En utvärdering av försöket med medborgarförslag presenteras för nämnden i januari. I samband med den ses rutinerna över för att medborgarnas frågor och förslag snabbt ska hamna på rätt beslutsnivå.

För att förenkla för medborgarna ser förvaltningen över möjligheten att alla frågor, synpunkter och förslag kan lämnas via ett telefonnummer och en webbadress. En funktion, till exempel knuten till medborgarkontoret,

ansvarar för att medborgarnas frågor, synpunkter och förslag hamnar på rätt beslutsnivå och att den enskilde får ett svar så snabbt som möjligt.

Stadsdelsnämndens råd

Stadsdelsnämndens råd behandlar frågor som rör deras levnadsförhållanden. Råden ska komma in tidigt i beslutsprocessen och synpunkter redovisas i beslutsunderlaget till nämnden. De olika rådets arbete beskrivs under avsnittet om Brukarinflytande. Nämndpolitikerna fortsätter sina kontakter med råden enligt de nya instruktionerna.

Medborgarkontoret

Medborgarkontoret informerar om kommunal service och stadsdelsnämndens och kommunfullmäktiges ärenden och beslut. Kontoret handlägger även vissa ärenden. Medborgarkontoret har generösa öppettider och är tillgängligt för personer med funktionshinder. Informationen är anpassad till besökarens behov. För att underlätta för besökarna finns medborgarkontoret i Dalen och Östberga en eftermiddag i veckan. Under året ska medborgarkontoret stärka samarbetet med det lokala näringslivet samt marknadsföra verksamheten i Dalen och Östberga ytterligare.

Webbplatsen

Arbetet med att utveckla förvaltningens del i stadens webbportal www.stockholm.se fortsätter under året. Under våren införs ett nytt webbpubliceringsverktyg, EPiServer. Detta kommer att kräva resurser för att föra över befintlig information och utbilda användare i det nya verktyget. Under året kommer även arbetet med att införa ett nytt stadsgemensamt intranät påbörjas. Ett antal förvaltningar deltar nu i ett pilotprojekt kring intranätet, som införs under våren 2007 om tidsplanen håller.

Möjligheten att erbjuda medborgare att prenumerera på ett elektroniskt nyhetsbrev via webbplatsen ses över.

Lättillgänglig information

En målsättning är att all information ska vara enkel och lättförståelig för att nå så många som möjligt. Under året utbildas handläggare i att skriva mer lättförståeligt och former för kollegial granskning skapas.

Förvaltningen fortsätter att ge ut ett enklare informationsblad med aktuell information till alla hushåll i området. För att nå ut brett kommer informationen även att spridas via de lokala företagarna. Hittills har förvaltningen fått positiva reaktioner på informationsbladet, men för att få en mer heltäckande bild görs en enklare enkätundersökning under året.

En kortversion av verksamhetsplan och budget tas fram för att fördjupa kunskapen om nämndens verksamhet år 2006.

För att få en enhetlig bild av verksamheternas informationsmaterial ska en gemensam grafisk profil tas fram under året. Stadens logotyp, Sankt Erik samt stadens färger och typsnitt är minsta gemensamma nämnare i detta arbete.

Kultur- och föreningsverksamhet

Stadsdelsnämndens mål

- Förvaltningen ska stödja det lokala kultur- och föreningslivet.
Uppföljning: Målet följs upp genom att antalet aktiviteter och deltagare redovisas i verksamhetsberättelsen.
- Äldre inom förvaltningens verksamheter ska erbjudas ett varierat utbud av kultur.
Uppföljning: Målet om det lokala föreningslivet följs upp genom redovisning i tjänsteutlåtande av utbetalda föreningsbidrag. Utbudet av kultur till äldre följs upp genom dialogmöten och redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

En särskild satsning görs för att nå ut med aktiviteter till de äldre på särskilda boenden. Behovet av aktiviteter i vardagen är mycket stort bland våra äldre. Den kartläggning som gjorts visar att meningsfulla kulturaktiviteter blir ett värdefullt komplement till verksamheten.

Alla barn i förskola och skola ges möjlighet att uppleva ett kulturevenemang under året. Ett bra samarbete med förskolornas och skolornas kulturombud ger goda förutsättningar för barn och ungdomar att både uppleva och själva utöva kultur i olika former. Ett projekt med digitalt berättande sker i samarbete med Enskede bibliotek. Fler kulturaktiviteter på skolloven planeras, bland annat workshops där barn och ungdomar själva utövar olika former av kultur.

Under Mångkulturåret 2006 kommer särskilda aktiviteter att arrangeras för att ta tillvara stadsdelsområdets mångkulturella förmågor, i första hand i Östberga.

Förvaltningen planerar att delta i aktiviteter för ungdomar, som arrangeras av lokala föreningar i området, bland annat en "Enskede-dag" som arrangeras av Enskede IK.

Föreningar som arbetar med kulturprojekt, som vänder sig till allmänheten, ges stöd på olika sätt genom exempelvis tryckning och distribution av affischer.

Medel avsätts till lokala föreningar, som engagerar sig inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Syftet med föreningsbidraget är att

stödja utomstående organisationer vars verksamhet kompletterar och främjar den ordinarie verksamheten.

Konsumentvägledning

Stadsdelsnämndens mål

- Ungdomar och vuxna ska erbjudas konsumentvägledning.
Uppföljning: Konsumentvägledningen följs upp genom statistik, som regelbundet rapporteras in till konsumentverket och sammanställs nationellt. De förebyggande aktiviteterna som särskilt riktar sig till ungdomar redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Konsumentvägledningen har en hög tillgänglighet genom att förvaltningen har en heltidsanställd konsumentsekreterare samt information på medborgarkontoret och webbplatsen.

Den lyckade satsningen med ungdomsprojektet ”Välj själv” fortsätter tillsammans med Skarpnäcks och Älvsjö stadsdelsförvaltningar. Syftet är att stärka den unga konsumenten inför olika valsituationer och genomförs i form av workshops, föreläsningar, teater med mera. Målgruppen är elever i skolår 9 i förvaltningens skolor.

Stadsdelsförnyelsen

Stadsdelsnämndens mål

- I integrationsarbetet ska stadsdelsområdena Östberga och Dalen prioriteras.
- Den ordinarie verksamheten ska medverka i stadsdelsförnyelsens utvecklingsarbete.

Uppföljning: Målen följs upp i enkät till de boende i Östberga, delrapporter i projekten samt vid öppna möten. Resultaten redovisas i verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Östberga har tilldelats medel för stadsdelsförnyelse, vilket ger ekonomiska möjligheter att stödja insatser och projekt som de boende vill genomföra. Som grund för prioriteringarna ligger den boendeenkät som genomfördes i Östberga år 2004, en minienkät under Östbergadagen samma år samt idéer och synpunkter från olika möten som hållits.

Även under det kommande året prioriteras frågor som rör barn och ungdomar. Biblioteket och medborgarkontoret fortsätter att ha verksamhet i Östbergaskolan. En diskussion ska föras med föreningslivet i Östberga om de kan vara delaktiga i driften av biblioteket efter år 2006. Sedan hösten 2005 pågår ett filmprojekt ”I ögat på Östberga” på fritidsgården som in-

volverar ett trettiotal ungdomar. Projektet avslutas till sommaren. Under året kommer pågående projekt att följas upp och slutföras. Möjligheter finns även att starta nya projekt.

Hösten 2004 genomförde utrednings- och statistikkontoret en enkät bland boende i Östberga om upplevd trygghet och trivsel i området. En ny enkät görs under hösten. Resultaten presenteras i en lättläst populärutgåva, som distribueras till Östbergaborna. En sammanfattande rapport tas också fram om vad som hänt inom de projekt som drivits under åren 2003-2006.

Stadens samlade stadsdelsförnyelsearbete följs upp på olika sätt under året. Mälardalens högskola gör en extern utvärdering på uppdrag av stadsledningskontoret. Under året tas även en webbkatalog fram med information om stadens projekt inom ramen för stadsdelsförnyelsen. Syftet är att sprida kunskap om vad som pågår inom stadsdelsförnyelsen samt inspirera andra stadsdelar och kommuner i deras utvecklingsarbete

Jämställdhets- och mångfaldsplaner

Stadsdelsnämndens mål

- Hänsyn ska tas till den lokala handlingsplanen för jämställdhet och mångfald i det dagliga arbetet, vid planering och vid beslut som tas i verksamheten.
Uppföljning: Jämställdhets- och mångfaldsplanen följs upp vid dialogmöten med alla enheter.

Utveckling och förändring

Förvaltningens jämställdhets- och mångfaldsplan redovisas i bilaga 3.

Förvaltningens personalpolitiska arbete ska genomsyras av stadens mål att öka integrationen. Ur ett arbetsgivarperspektiv är det en styrka att ha och aktivt ta tillvara en mångfald av kompetens, erfarenhet och personlighet bland medarbetarna. Förvaltningen planerar därför att ta fram en rekryteringspolicy för att säkra att anställningsförfarandet i verksamheterna bejaktar mångfald och motverkar all diskriminering.

Stadsdelsförvaltningen är den största arbetsgivaren i Enskede-Årsta och ska som en av stadens arbetsplatser vara en förebild i arbetet mot diskriminering. Förvaltningens policy mot kränkande särbehandling beroende på kön, religion eller sexuell läggning är ett av verktygen för att synliggöra, motverka och bryta fördomar, rasism och diskriminerande strukturer i den egna organisationen. Policyn följs upp varje år genom en enkät för psykosocial skyddsround till alla enheter. Resultatet sammanställs och ska därefter tas upp på arbetsplatsträffarna.

Folkhälsoprogram

I staden pågår ett arbete med att ta fram ett folkhälsoprogram. Programmet ska ange inriktningen för stadens folkhälsoarbete med utgångspunkt från de nationella målområdena. Programmet ska ha en tydlig barn- och ungdomsprofil med fokus på mål kring trygga och goda uppväxtvillkor, ökad fysisk aktivitet, goda matvanor och säkra livsmedel samt minskat bruk av tobak och alkohol. Förvaltningen deltar i stadens arbetsgrupp. Det övergripande målet är att skapa förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för boende och medarbetare i staden. Under våren beslutar kommunfullmäktige om programförslaget.

Nämnd- och förvaltningsorganisation

Stadsdelsnämndens mål

- Förvaltningen ska ge god service till stadsdelsnämnden, enheter, brukare och medborgare.
- Handlingar som upprättas ska vara sakliga, tydliga och välskrivna.

Uppföljning: Målet om god service följs upp genom frågor till enhetscheferna, förvaltningens system för klagomål och synpunkter samt enkät till besökarna till medborgarkontoret. Servicen till nämnden följs upp genom en enkät från stadsledningskontoret. Resultaten av denna redovisas i början av året.

Ta ansvar för ekonomin

Stadsdelsnämndens alla verksamheter styrs av kommunfullmäktiges inriktningsmål Ta ansvar för ekonomin. Kommunfullmäktige har förtydligat inriktningsmålet med prioriterade inriktningar, varav budgethållning och effektiv resursanvändning främst rör stadsdelsnämnderna.

Budgethållning och effektiv resursanvändning

Stadsdelsnämndens mål

- Enheterna ska ha en budget i balans.
- Medarbetarna ska vara delaktiga i att planera och följa upp budget och ekonomi.
- Enheterna ska samverka internt och externt för att uppnå ett effektivt användande av resurser.
- Lokalanvändningen ska följas upp och omprövas för att minimera lokalkostnaderna.

Uppföljning: Förvaltningen följer upp målen vid dialogmöten samt i tertialrapporter och verksamhetsberättelsen.

Utveckling och förändring

Bättre ekonomistyrning

Förvaltningsledning och enhetschefer behöver relevant och säker information för att kunna ta sitt ekonomiska ansvar. Förbättringar görs därför i de redskap som behövs för en säker ekonomistyrning.

Den ekonomistyrningsmodell som infördes år 2005 med snabb och tydlig återkoppling till enheter som riskerar att få ett budgetunderskott har varit positiv. Modellen utvecklas ytterligare under året genom att lyfta fram de faktorer som betyder mest för den ekonomiska utvecklingen och därigenom fokusera på de strategiska områdena.

Nya modeller för att enkelt få fram tydliga, tillförlitliga och snabba indikatorer på den ekonomiska utvecklingen tas fram. Syftet är att kunna göra förändringar i verksamheten på ett tidigt stadium för att undvika alltför drastiska åtgärder senare under budgetåret.

För att kunna förbättra och maximalt utnyttja uppföljningsinstrumenten är IT ett givet redskap. Det är därför viktigt att alla chefer skaffar sig nödvändig IT-kompetens.

Uppföljning

Särskilt fokus läggs vid att ta fram en systematisk uppföljning av de faktorer som styr personalkostnadsutvecklingen, särskilt sjukfrånvaron. Målet

är att kunna utveckla nyckeltal som inte bara visar det faktiska utfallet utan också de processer som påverkar utvecklingen.

Ekonomiska förutsättningar

Nämnden ska upprätta en budget där förvaltningens verksamheter ryms inom de ekonomiska ramarna som kommunfullmäktige slagit fast. För att nå målen måste förvaltningen och dess enheter kontinuerligt utveckla organisations- och arbetsformer för att uppnå maximal effekt av de tilldelade resurserna.

En sund ekonomi är grunden för att upprätthålla en god kvalitet i verksamheten. En förutsättning för att kunna hushålla med resurserna och finna nya kreativa lösningar är att alla medarbetare är delaktiga i den ekonomiska planeringen och uppföljningen.

Befolkningsprognos 2005-2008

Befolkningen i stadsdelsområdet förväntas öka med drygt 1 500 personer fram till år 2008. Förskolebarnen ökar med närmare 250, medan antalet skolbarn är relativt stabilt. Antalet yngre pensionärer, 65-79 år, är relativt stabilt medan pensionärer över 80 år förväntas minska med drygt 300. Resurser måste därför avsättas för att klara den ökade efterfrågan på förskoleplatser. Det minskande antalet äldre innebär framför allt att behovet av platser inom särskilda boenden minskar. Behovet av resurser till äldreomsorgen kommer därför att minska något de kommande åren.

Ålder / År	2005	2006	2007	2008
0 år	656	654	656	653
- varav i nybebyggelse	3	17	34	45
1 - 5 år	2 606	2 710	2 797	2 850
- varav i nybebyggelse	6	60	120	153
6 - 12 år	3 191	3 144	3 131	3 144
- varav i nybebyggelse	6	71	143	174
13 - 15 år	1 498	1 511	1 525	1 473
- varav i nybebyggelse	3	27	53	66
16 - 18 år	1 365	1 439	1 500	1 506
- varav i nybebyggelse	3	25	47	58
19 - 24 år	3 109	3 221	3 289	3 391
- varav i nybebyggelse	16	83	142	172
25 - 64 år	26 927	27 356	27 825	28 181
- varav i nybebyggelse	72	455	871	1164
65 - 79 år	3 708	3 657	3 657	3 722
- varav i nybebyggelse	10	71	107	147
80 år och äldre	3 183	3 094	2 975	2 855
- varav i nybebyggelse	3	21	37	53
Summa	46 243	46 786	47 355	47 775
- varav i nybebyggelse	122	830	1 554	2 032

Ekonomiskt läge vid ingången av år 2006

För år 2005 prognostiseras ett resultat med en budget i balans. Detta ger ett gynnsamt ingångsläge för år 2006. Vissa enheter och verksamheter har dock stora budgetunderskott, vilka täcks med överskott inom andra verksamheter. I nämndens budget för år 2006 har prioriteringar gjorts för att kunna uppfylla de kvalitativa satsningar som kommunfullmäktige slagit fast.

Resultatenheter

Enligt stadens regler för ekonomisk förvaltning har nämnden möjlighet att definiera vissa enheter som resultatenheter. Avsikten är att stimulera till god budgethållning genom att enheterna får möjlighet att göra en mer långsiktig ekonomisk planering.

Efter månadsrapporten för oktober 2005 är förvaltningen tveksam till om Enskedefältets skola klarar att åtgärda underskottet från år 2004. I sam-

band med verksamhetsberättelsen för år 2005 tar nämnden ställning till om skolan ska avvecklas som resultatenhet.

De nya schablonerna för särskola och fh-klasser gör det möjligt att Skanskvarnsskolan blir resultatenhet år 2006.

Resultatenheter 2006

Enskede skola

Nytorpsskolan

Sturebyskolan

Enskedefältets skola (prövas i verksamhetsberättelsen)

Skanskvarnsskolan

Skolornas budget består av så kallad peng, vilken tilldelas utifrån faktiskt utförda prestationer under året. Utöver det fördelas ett fast anslag för socioekonomiska skillnader. Enheterna kan även få ersättning för särskilda satsningar inom temat Livskunskap samt genuspedagogik.

Stadsdelsnämndens budget 2006

Stadsdelsnämndens budget				VP 2005
	Kostnader	Intäkter	Netto	
Anslag 1				
Ram enligt KF	-1 260,5	31,6	-1 228,9	
Prestationsförändringar	0,0	0,0	0,0	
Omslutningsförändringar	-188,1	188,1	0,0	
Verksamhetsplan 2006	-1 448,6	219,7	-1 228,9	-1 173,0
Anslag 2				
Ram enligt KF	-62,6	2,9	-59,7	
Omslutningsförändringar	-6,8	6,8	0,0	
Verksamhetsplan 2006	-69,4	9,7	-59,7	-57,2
Summa nämnd				
Ram enligt KF	-1 323,1	34,5	-1 288,6	
Prestationsförändringar	0,0	188,1	0,0	
Omslutningsförändringar	-194,9	6,8	0,0	
Verksamhetsplan 2006	-1 518,0	229,4	-1 288,6	-1 230,2

Tabellen visar nämndens budget i förhållande till kommunfullmäktiges ram och jämförelse med budgeten för år 2005.

Totalt har nämndens budget ökat med 58,4 miljoner kronor i förhållande till år 2005. Av dessa är 31,8 miljoner kronor ersättning för prestationsökningar.

Omslutningsförändringar

I kommunfullmäktiges budgettram ingår endast kostnader och intäkter för nämndens egen verksamhet. I nämndens budget redovisas även intäkter och kostnader för verksamhet som förvaltningen säljer till andra förvaltningar, främst inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade. Totalt ingår omslutningsförändringar på 194,9 miljoner kronor i nämndens budget.

Budget per verksamhetsområde

Budget per verksamhetsområde	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Anslag 1				
Nämnd- och förvaltningsorganisation	-52,5	1,8	-50,8	-54,0
Individ- och familjeomsorg	-91,8	6,6	-85,2	-81,5
varav socialpsykiatri	-27,9	3,0	-24,9	-21,8
Flyktingmottagande	-1,0	0,0	-1,0	-0,9
Stadsmiljöverksamhet	-26,4	1,9	-24,5	-19,3
Förskoleverksamhet	-185,3	14,6	-170,7	-155,1
Skolbarnsomsorg	-49,0	8,6	-40,4	-36,0
Skola	-301,7	1,0	-300,7	-291,5
Särskola	-10,8	0,0	-10,8	0,0
Äldreomsorg	-498,8	95,2	-403,6	-403,0
Omsorg om funktionshindrade	-215,2	86,1	-129,1	-121,6
Fritid och kultur	-12,5	0,3	-12,2	-10,0
Övrigt	-3,6	3,6	0,0	0,0
Summa anslag 1	-1 448,6	219,7	-1 228,9	-1 173,0
Anslag 2				
Arbetsmarknadsåtgärder	-11,9	8,0	-3,9	-3,7
Ekonomiskt bistånd	-57,5	1,7	-55,8	-53,5
Summa anslag 2	-69,4	9,7	-59,7	-57,2
Summa nämnd, belopp i mnkr	-1 518,0	229,4	-1 288,6	-1 230,2

I budgeten för år 2006 har anslaget ökats inom alla verksamhetsområden, förutom för administration. Störst är förändringen inom de pedagogiska verksamheterna, där förskoleverksamheten har ökat med 10,4 %, skolbarnsomsorgen med 12,3 % och skolverksamheten med 3,4 %. Föränd-

ringarna kommenteras under respektive verksamhetsområde på följande sidor.

Förskoleverksamhet

Ekonomiska ramar

Förskoleverksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Förskola	-152,7	14,5	-138,2	-126,9
Lokaler	-28,4	0,1	-28,3	-24,0
Övergripande förvaltningskostnader	-4,2	0,0	-4,2	-3,7
Summa, belopp i mnkr	-185,3	14,6	-170,7	-154,7

Budgeten för förskoleverksamhet har ökat med 16 miljoner kronor. Av detta är 3,1 miljoner kronor ersättning för ökade prestationer. Resterande ökning beror på ökad peng till enheterna, ökade lokalkostnader, medel för att minska barngruppernas storlek inom förskolan samt särskilda satsningar.

Fördelningen till förskoleverksamheten grundar sig på antalet inskrivna barn i september år 2005. Den slutgiltiga budgeten för år 2006 fastställs efter att avläsningen gjorts i september. Arbetet med att minska de största barngrupperna fortsätter och medel finns avsatta för detta. Budgeten för barnomsorg på obekvämt arbetstid har höjts från 0,4 miljoner kronor till 0,6 miljoner kronor. Medel har avsatts för temat Livskunskap samt för en genuspedagog. Tillsammans med enheterna kommer pedagogen att arbeta med värdegrundsarbetet utifrån ett genusperspektiv.

Priser och prestationer

Peng förskola 2006 helår Kr	Antal	Schablon 2006	Peng 2006	Jämför 2005
Förskola 1-3 år	911	118 050	89 127	73 776
Förskola 4-5 år	586	99 100	74 730	59 798
Skolbarn (6-åringar i förskolan)	3	99 100	74 730	59 798
Familjedaghem 1-3 år	12	107 050	104 567	91 360
Familjedaghem 4-5 år	5	88 100	90 011	77 228
Allmän förskola	13	47 100	38 654	27 367

I årets budget har pengarna höjts med 4,4 % jämfört med år 2005. Pengarna inkluderar medel för administrativa resurser, barn i behov av särskilt stöd samt för att minska barngruppsstorleken. Utöver det finns centrala medel om 2,5 miljoner kronor för stödinsatser för barn som går i förskolor utanför stadsdelen samt 1 miljon kronor för socioekonomisk fördelning. Peng-

en är villkorad för att alla enheter ska minska barngruppernas storlek. I annat fall kommer enhetens peng att minskas utifrån individuell bedömning.

Grundskola, särskola och skolbarnsomsorg

Ekonomiska ramar

Skola	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Grundskola	-219,3	0,0	-219,3	-211,0
Lokaler	-76,0	0,0	-76,0	-76,0
Avdelningsgemensamt	-2,1	1,0	-1,1	-1,1
Övergripande förvaltningskostnader	-4,3	0,0	-4,3	-3,3
Summa, belopp i mnkr	-301,7	1,0	-300,7	-291,5
Skolbarnsomsorg	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Skolbarnsomsorg (fritidshem)	-43,7	7,6	-36,1	-31,7
Kolloverksamhet	-4,0	1,0	-3,0	-3,0
Lokaler	-1,3	0,0	-1,3	-1,3
Summa, belopp i mnkr	-49,0	8,6	-40,4	-36,0
Särskola	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Särskola	-8,7	0,0	-8,7	0,0
Resor m.m.	-2,1	0,0	-2,1	0,0
Summa, belopp i mnkr	-10,8	0,0	-10,8	0,0

Totalt har budgeten för grundskola, särskola och skolbarnsomsorg ökat med 24,4 miljoner kronor. Av detta är 16,6 miljoner kronor för prestationsökningar. Resterande ökning är höjda ersättningsnivåer samt ökade medel för mellanstadieverksamhet.

Fördelningen till skolorna grundar sig på antalet inskrivna elever i september år 2005. Den slutgiltiga budgeten för år 2006 fastställs efter avläsningen i september år 2006. Totalt har 4,8 miljoner kronor avsatts för att alla elever i åldern 10-12 år ska erbjudas fritidsklubbar från och med höstterminen. Medel har även avsatts för att kunna erbjuda elever undervisning i mindre grupp. Tilläggsanslaget fördelas delvis utifrån en socioekonomisk fördelning. Medel har avsatts för det ämnesövergripande temat Livskunskap, genuspedagogik samt NTA-programmet (narkotika, tobak och alkohol).

Priser och prestationer

Grundskola

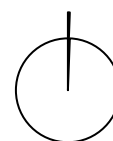
Peng skola helår Kr	Antal	Peng 2006	jfr 2005
Skolpeng år 0-3	1 545	38 890	38 240
Skolpeng år 4-6	1 229	43 263	42 540
Skolpeng år 7-9	1 123	48 511	47 700

Skolbarnsomsorg

Schablon/Peng helår Kr	Antal	Peng 2006	jfr 2005
Fritidshem åk 0-3	1 487	26 115	25 503
Familjedaghem åk 0-3		25 861	25 255
Skolår 4-6	12	26 115	25 503

Pengen för grundskolan har höjts med 1,7 % jämfört med år 2005. För skolbarnsomsorgen har pengan höjts med 2,4 % och för särskolan med 2,1 %. Den särskilda tilläggsschablonen för Skanskvarnsskolans funktionshindrade elever från hela staden är oförändrad. Pengen för särskola och FH-klasser redovisas i bilaga 7.

Fritid och kultur

Ekonomiska ramar

Fritid och kultur	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Fritidsgårdar, parklekar m.m	-8,3	0,3	-8,0	-7,1
Uppsökande verksamhet	-2,0	0,0	-2,0	-0,9
Kulturverksamhet	-0,7	0,0	-0,7	-0,6
Konsumentvägledning	-1,3	0,0	-1,3	-1,3
Lokaler	-0,2	0,0	-0,2	-0,6
Summa, belopp i mnkr	-12,5	0,3	-12,2	-10,5

Medel har avsatts för att kunna öppna en mötesplats för ungdomar i Stureby. Det påbörjade ungdomsprojektet i Dalen och Östberga fortsätter.

Medel finns avsatta för att kunna erbjuda alla barn och ungdomar i åldern 9-16 år plats inom kolloverksamhet.

Äldreomsorg

Ekonomiska ramar

Äldreomsorg	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Köp av platser i särskilda boenden	-364,4	84,3	-280,1	-283,8
Hemtjänst / servicehus	-95,1	10,8	-84,3	-81,6
Dagverksamhet, rehabilitering, hemsjukvård	-1,7	0,1	-1,6	-1,2
Avdelningsadministration	-12,1	0,0	-12,1	-12,6
Övergripande förvaltningskostnader	-9,5	0,0	-9,5	-7,7
Lokaler*	-16,0	0,0	-16,0	-16,0
Summa, belopp i mnkr	-498,8	95,2	-403,6	-403,0

**Lokalkostnader ingår i dygnspriset för boenden och redovisas i raden "Köp av platser i särskilda boenden"*

Budgeten för äldreomsorgen har ökat med 0,6 miljoner kronor. I detta ligger höjda ersättningsnivåer till utförarenheterna med cirka 9 miljoner kronor. Minskade behov, som beror på förändringar i befolkningsstrukturen, har beräknats till cirka 6 miljoner kronor. Utöver det tillkommer minskat betalningsansvar på cirka 3 miljoner kronor enligt stadens fördelningsnycklar. Medel har avsatts för att inrätta omvårdnads- och demensteam inom hemtjänsten samt för att kunna förlänga "Årstaprojektet".

Priser och prestationer

Priserna för sjukhem, ålderdomshem och gruppboenden har höjts med 2 % och ersättningsnivåerna inom hemtjänst har höjts med 3 %. Priserna redovisas i bilaga 7.

Prestationer

Under året bedöms den förändrade befolkningsstrukturen leda till att behovet av boendeplatser minskar men att behovet av hemtjänst ökar.

Verksamhet	Antal helårspersoner
Sjukhem	350
Ålderdomshem	66
Gruppboende	91
Summa Särskilda boendeformer	507
Hemtjänst	
Trygghetslarm	165
Nivå 1-6	650
Nivå 7-12	300
Nivå 13-18	90
Summa Hemtjänst	1040
Servicehus	
Nivå 1-6	42
Nivå 7-12	97
Nivå 13-18	51
Summa Servicehus	193

Omsorg om funktionshindrade

Ekonomiska ramar

Omsorg om funktionshindrade	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Biståndsbedömda insatser	-88,3	0,6	-87,7	-82,5
Daglig verksamhet	-10,9	11,4	0,5	0,5
Gruppboende	-31,1	2,1	-29,0	-27,6
Korttidshem	-13,8	14,4	0,6	0,6
Assistansenheter	-59,6	57,5	-2,1	-2,4
Avdelningsadministration	-4,5	0,0	-4,5	-3,4
Övergripande förvaltningskostnader	-3,0	0,0	-3,0	-2,9
Lokaler	-0,8	0,0	-0,8	-0,8
Svedmyra badet (KÖV*)	-3,1	0,2	-2,9	-2,9
Summa, belopp i mnkr	-215,2	86,1	-129,1	-121,6

*) Kommunövergripande verksamhet

Budgeten för omsorg om funktionshindrade fördelas genom anslag och beräknade prestationer. Budgeten har ökat med 7,4 miljoner kronor jämfört med år 2005. Ökningen beror främst på att planerade prestationer ökar. Den slutliga budgeten fastställs efter avläsning av faktiska prestationer år 2006.

Priser och prestationer

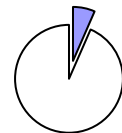
Budgeten baseras på följande prestationer:

Verksamhet	Antal helårspersoner
Gruppboende	55
Daglig verksamhet	90
Bostad med särskild service	4
Korttidshem	46
Summa	195

Verksamhet	Antal timmar
Personlig assistans enligt LASS	264 000

Utförarnas priser för daglig verksamhet, korttidshem samt ledsagning och avlösning höjs inte år 2006. Habiliteringsersättningen höjs med 50 öre per timme. Timersättningen för assistans enligt LSS höjs från 196 kronor till 202 kronor. Försäkringskassan höjer timersättningen för assistans enligt LASS (lagen om assistansersättning) från 212 kronor till 219 kronor.

Nämndens budget för funktionshindrade bygger på schabloner för 195 helårspersoner, det vill säga 14 helårspersoner fler jämfört med verksamhetsplanen för år 2005. Assistansverksamheten i egen regi planerar att öka antalet utförda LASS-timmar med 25 700 timmar jämfört med år 2005.

Individ- och familjeomsorg

Ekonomiska ramar

Individ- och familjeomsorg	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Barn och ungdom	-37,7	0,9	-36,9	-39,4
Vuxna	-17,9	2,5	-15,4	-12,9
Avdelningsgemensamt	-3,3	0,3	-3,0	-2,9
Övergripande förvaltningskostnader	-0,4	0,0	-0,4	-0,4
Lokaler	-4,5	0,0	-4,5	-4,5
Socialpsykiatri	-27,9	3,0	-24,9	-21,4
Summa, belopp i mnkr	-91,8	6,6	-85,2	-81,5

Anslaget till individ- och familjeomsorg har ökat med 3,7 miljoner kronor. Beställaravdelningen för vuxna har tilldelats 5,5 miljoner kronor, varav enheten för vuxenstöd har fått 3,3 miljoner kronor, socialpsykiatri 2,1 miljoner kronor och administration 0,5 miljoner kronor. Barn och ungdom har fått ett minskat anslag med 2,5 miljoner kronor.

Prestationer

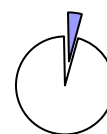
Budgeten beräknas på följande prestationer:

Placeringar	Antal årsplatser
Barn	57
Vuxna	30
Socialpsykiatri	18

Verksamhet	Antal personer/platser
Boendestöd	23
Social rehabilitering	80
Extern arbetsträning	6
Intern arbetsträning	34 platser

Prestationerna beräknas minska något jämfört med år 2005. Placeringar av barn beräknas minska medan placeringar inom vuxenmissbruk och socialpsykiatri bedöms bli lika som år 2005. Boendestödet ökar medan social rehabilitering är oförändrat.

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder

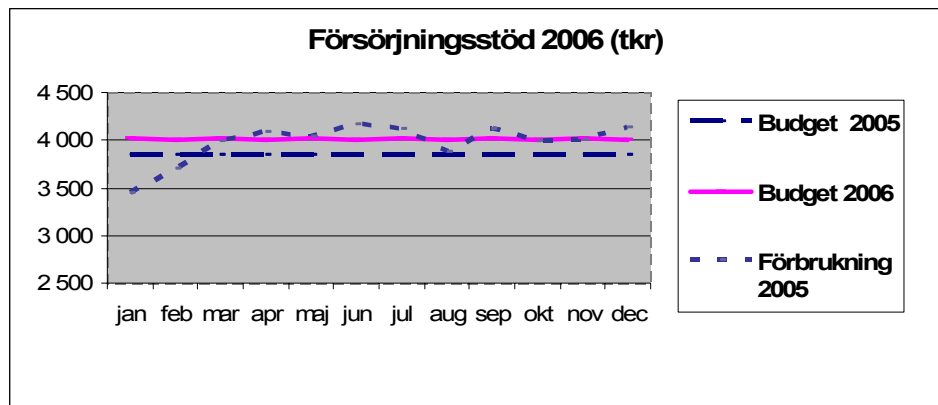

Ekonomiska ramar

Ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Arbetsmarknadsåtgärder	-11,9	8,0	-3,9	-3,7
Ekonomiskt bistånd	-57,5	1,7	-55,8	-53,5
Summa, belopp i mnkr	-69,4	9,7	-59,7	-57,2

Anslaget har ökat med 2,5 miljoner kronor jämfört med år 2005. Försörjningsstöd har tilldelats 2,3 miljoner kronor och arbetsmarknadsåtgärder 0,2 miljoner kronor. Antalet bidragstagare har ökat med 63 personer från september år 2004 till september år 2005. Antalet hushåll beräknas ligga på en fortsatt hög nivå under år 2006. Arbetslösheten är den största orsaken till att ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder beräknas öka.

Ekonomiskt bistånd 2005

Nyckeltal

Försörjningshinder	Antal bidragstagare september 2005
Arbetslösa	210
Otillräcklig inkomst från försäkringskassa	77
SFI-studerande (svenska för invandrare)	50
Sociala/medicinska skäl	117
Övriga	192
Summa	646

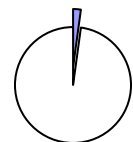
Flyktingmottagande

Ekonomiska ramar

Flyktingmottagande	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Flyktingmottagande	-1,0		-1,0	-0,9
Summa, belopp i mnkr	-1,0	0,0	-1,0	-0,9

Tilldelningen av medel för flyktingmottagande justeras i samband med tertialrapport 2 efter avläsning mot faktiskt antal flyktingar.

Stadsmiljöverksamhet med Agenda 21

Ekonomiska ramar

Stadsmiljöverksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Gatu- och parkskötsel	-24,5	1,9	-22,6	-17,9
Agenda 21	-1,4	0,0	-1,4	-1,4
Offentliga rummet, mm	-0,5	0,0	-0,5	-0,5
Summa, belopp i mnkr	-26,4	1,9	-24,5	-19,8

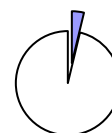
Verksamhetens budget har ökat med 4,7 miljoner kronor, varav 1,3 miljoner kronor är räntor och avskrivningar. Utöver det har medel för stadsdelsnämndens nya ansvar för trafikleder beräknats till 2,4 miljoner kronor samt ökade insatser för en renare stad med 1,5 miljoner kronor.

Avtalen för barmarks- och vinterväghållning i stadsdelsområdet och för trafiklederna i söderort löper ut i september. Upphandling pågår och nya avtal ska tecknas från och med oktober.

Investeringsutrymme

Stadsdelsnämnden har från och med år 2006 fått ett investeringsutrymme på 3,9 miljoner kronor för mindre investeringar i park- och grönområden samt för fritids- och friluftslivet. Ansvaret för Årstafältet, som är en kommuncentral park, förs över till trafikinämnden.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Ekonomiska ramar

Nämnd- och förvaltningsadministration	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Nämnd, råd, direktör och stab	-7,4	0,0	-7,4	-7,1
Personal och service	-25,1	0,0	-25,1	-27,5
Ekonomi och stadsmiljö	-16,3	0,1	-16,2	-16,0
Övergripande förvaltningskostnader	-3,8	1,7	-2,1	-3,0
Summa, belopp i mnkr	-52,5	1,8	-50,8	-53,5

Anslaget för nämnd- och förvaltningsorganisationen har minskat med 2,8 miljoner kronor. Minskningen beror främst på att övertaligheten minskat till följd av den omorganisation som genomfördes år 2005.

Övrig verksamhet/stadsdelsförnyelse

Ekonomiska ramar

Övrig verksamhet	Kostnader	Intäkter	Netto 2006	Netto 2005
Stadsdelsförnyelsen	-3,6	3,6	0,0	0,0
Summa, belopp i mnkr	-3,6	3,6	0,0	0,0

Budgeten för stadsdelsförnyelse särredovisas från och med år 2005 och beräknas till 3,6 miljoner kronor.

Övriga redovisningar

IT

Förvaltningen utvecklar informationstekniken för att kunna arbeta på ett mer effektivt sätt och nå målen för verksamheterna. De viktigaste satsningarna under året är följande:

Alla tillsvidareanställda medarbetare ska ha ett användar-id i nätverket. Syftet är att alla ska kunna använda LISA självservice och ha tillgång till information på stadens och förvaltningens intranät, internet samt det gemensamma e-postprogrammet GroupWise.

Datorer som är långsammare än 1000Mhz och gamla bildskärmar, som inte ersattes 2005, kommer att bytas ut under året. Sammanlagt beräknas cirka 150 datorer och 50 skärmar ersättas. Syftet är att säkerställa en trygg drift, framförallt för medarbetare som har processor- och minneskrävande program (exempelvis Paraplyet).

Under året ska förvaltningens IT-support, "Helpdesk", vidareutvecklas för att ge ett effektivt stöd till användarna. På sikt ska användarna själva kunna lägga in fel i rapporteringssystemet och kontrollera hur deras ärende "ligger till", hur långt det har kommit och vilken tekniker som har ansvaret med mera.

Verksamhetsuppföljning

Förvaltningen följer varje år upp verksamheter enligt en fastställd tidsplan, se bilaga 5. Planen omfattar äldreomsorg, omsorg om funktionshindrade, individ- och familjeomsorg med socialpsykiatri samt förskoleverksamhet och grundskola. Stadens handlingsprogram för barnkonventionen beaktas i planen.

Uppföljningen omfattar utförarenheter som:

- drivs i egen regi.
- har upphandlats och drivs på entreprenad/intraprenad.
- staden har ramavtal med och Enskede-Årsta har uppföljningsansvar för.
- drivs av privata vårdföretag i stadsdelsområdet.

Beställaravdelningen för äldre och funktionshinder svarar för uppföljning av utförarenheter inom äldreomsorg, omsorg om funktionshinder och socialpsykiatri. Socialtjänstavdelningen svarar för uppföljning av enskild verksamhet inom individ- och familjeomsorg, förutom socialpsykiatri. Resultaten redovisas till stadsdelsnämnden.

Uppföljningar av enheter i egenregi inom äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade som ska prioriteras under året fastställs i samband med

verksamhetsberättelsen för år 2005. Privata enheter följs upp löpande enligt stadens och länsstyrelsens riktlinjer.

Personal- och serviceavdelningen svarar för uppföljning av förskolor och skolor. Under året prioriteras skolor som inte följts upp av skolinspektören eller granskats på annat sätt under år 2005. Ytterligare prioriteringar fastställs i samband med verksamhetsberättelsen för år 2005.

Internkontrollplan

Enligt kommunallagen ska nämnderna se till att verksamheten drivs enligt kommunfullmäktiges mål och riktlinjer samt övriga föreskrifter. Varje nämnd ansvarar för att utforma och organisera den interna kontrollen och finna effektiva system för uppföljning.

Intern kontroll ska bygga på en helhetssyn på kommunal verksamhet, enligt 5 kapitlet §1 System för intern kontroll (regler för ekonomisk förvaltning). Kontrollen ska omfatta mål och strategier, styrning och uppföljning samt skydd av tillgångar. Inbyggda system för uppföljning och kontroll ska säkra effektiv förvaltning och förebygga allvarliga brister.

Planen för intern kontroll är gjord utifrån en analys av områden som bedömts vara mest väsentliga och där fel och brister bör minimeras. Planen redovisas i bilaga 4.

Planen innehåller följande områden för året:

- systematiskt arbetsmiljöarbete.
- kontanthantering.
- lönehantering.
- fakturahantering.
- privata medel.
- nyckelhantering.

Internrevisionen görs i form av besök i verksamheten med utgångspunkt från ett frågeunderlag. Arbetet med att utveckla och integrera intern kontroll i ordinarie arbets- och ledningsprocesser fortsätter under året.

Lokaler

Förvaltningen arbetar systematiskt med lokalförsörjningen. Kostnadsutveckling, hyresavtal samt lokalanvändning kontrolleras regelbundet för att få en ekonomisk och verksamhetseffektiv lokalförsörjning.

Lokalförsörjningsplanen är ett verktyg för att planera det långsiktiga behovet av lokaler. Planen är ett viktigt verktyg i arbetet med att uppnå ett effektivt resursutnyttjande, redovisas i bilaga 6.

Förskola och skola

I avvaktan på att befintliga förskolor Grafikvägen, Hummelvägen och Sågverksgatan byggs om tas 3-6 paviljonger i bruk under året, med början i mars.

Arbetet med att sänka bullernivån på förskolor och skolor fortsätter. När ny inredning köps in kommer material med ljuddämpande egenskaper att prioriteras, där det är möjligt. Arbetssätt, arbetsformer och förhållningssätt ska också beaktas. I samband med enheternas skyddsronder kommer bulleraspekten särskilt att beaktas.

Bilagor

1. MBL-protokoll och yttranden från råden
2. Kommunfullmäktiges mål och ska-krav
3. Jämställdhets- och mångfaldsplan
4. Internkontrollplan
5. Uppföljning av verksamheter
6. Lokalförsörjningsplan inklusive utdrag ur GLAS samt befolkningsprognos
7. Prisbilaga
8. Tabellbilaga från stadsledningskontoret